

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta právnická

Katedra veřejné správy

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Statutární města ČR a jejich komparace se sousedními zeměmi

Předkládá: Bc. Jana Vaňková

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Tomáš Louda, CSc.

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma: **Statutární města ČR a jejich komparace se sousedními zeměmi** vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a zdrojů informací.

Plzeň, 30.3.2015

vlastnoruční podpis

Poděkování:

Ráda bych poděkovala vedoucímu mé diplomové práce JUDr. Tomáši Loudovi, CSc. za cenné rady, připomínky a čas, který mi věnoval.

OBSAH

1	ÚVOD.....	-6-
2	HISTORICKÝ VÝVOJ STATUTÁRNÍCH MĚST.....	-8-
3	ÚZEMNÍ SAMOSPRÁVA ČR V SOUČASNOSTI.....	-14-
3.1	LEGISLATIVNÍ RÁMEC ÚZEMNÍ SAMOSPRÁVY ČR	-15-
4	LEGISLATIVNÍ RÁMEC STATUTÁRNÍCH MĚST	-18-
5	ORGÁNY STATUTÁRNÍCH MĚST.....	-21-
6	INSTITUT SAMOSTATNÉ A PŘENESENÉ PŮSOBNOSTI.....	-27-
7	KOMPARACE NĚKTERÝCH PRAVOMOCÍ VYBRANÝCH STATUTÁRNÍCH MĚST (BRNO, OSTRAVA, PLZEŇ).....	-29-
7.1	ROZPOČET A ZÁVĚREČNÝ ÚČET.....	-29-
7.2	PŘÍJMY MĚSTA A JEHO ČÁSTÍ/OBVODŮ.....	-31-
7.3	PROGRAM ROZVOJE VE STATUTÁRNÍCH MĚSTECH.....	-33-
7.4	SCHVALOVÁNÍ A VYDÁVÁNÍ OBECNĚ ZÁVAZNÝCH VYHLÁŠEK.....	-34-
8	ANALÝZA VYBRANÝCH PRAVOMOCÍ HLAVNÍHO MĚSTA PRAHY.....	-37-
8.1	ZPŮSOB PROJEDNÁVÁNÍ ROZPOČTU HLAVNÍHO MĚSTA PRAHY A MĚSTSKÝCH ČÁSTÍ.....	-37-
8.2	PŘÍJMY HLAVNÍHO MĚSTA PRAHY.....	-39-
8.3	SCHVALOVÁNÍ A VYDÁVÁNÍ OBECNĚ ZÁVAZNÝCH VYHLÁŠEK.....	-40-
8.4	PROGRAM ROZVOJE HLAVNÍHO MĚSTA PRAHY.....	-41-
9	PREZENTACE MĚST.....	-43-
9.1	BRNO.....	-43-
9.2	PLZEŇ.....	-45-
9.3	OSTRAVA.....	-46-
9.4	PRAHA.....	-47-

10	KOMPARACE SE SOUSEDNÍMI ZEMĚMI.....	-48-
10.1	SLOVENSKO.....	-48-
10.1.1	BRATISLAVA.....	-49-
10.1.2	KOŠICE.....	-52-
10.2	RAKOUSKO.....	-55-
10.3	NĚMECKO.....	-57-
10.4	POLSKO.....	-60-
10.4.1	GMINA.....	-61-
10.4.2	POWIAT.....	-62-
10.4.3	WOJEWÓDZTWO.....	-62-
11	ZÁVĚR.....	-65-
12	ZDROJE.....	-68-
12.1	LITERATURA.....	-68-
12.2	PRÁVNÍ PŘEDPISY.....	-68-
12.3	ELEKTRONICKÉ ZDROJE.....	-69-
12.4	KVALIFIKAČNÍ PRÁCE.....	-71-
13	RESUMÉ.....	-72-

1 ÚVOD

Cílem této diplomové práce je probrat téma statutárních měst v ČR a v sousedních zemích. Téma statutárních měst mi není úplně cizí, zabývala jsem se jím již ve své bakalářské práci, z níž v této práci také čerpám. V diplomové práci jsem se však rozhodla udělat navíc exkurz do právní úpravy měst se zvláštním statutem v sousedních zemích. Konkrétně se zabývám statutárními městy na Slovensku, v Rakousku, Německu a Polsku.

Pro co nejlepší pochopení problematiky, chápání spojitostí a ucelenějším přehledu dané problematiky práce začíná historickým exkurzem. Nejprve pojednávám o vývoji statutárních měst na našem území během různých období naší historie, např. revoluční rok 1848, první a druhá republika, Protektorát Čechy a Morava, léta poválečná a období nástupu a následného pádu komunismu. V uvedené kapitole můžeme pozorovat střídající se trend zvyšování a snižování počtu statutárních měst.

Po historickém exkurzu se zaměřím na zákonný rámec územní samosprávy a také na samotné právní zakotvení statutárních měst v ČR. V této části práce čerpám především z Ústavy a Evropské charty místní samosprávy, resp. ze stěžejního zákona č. 128/2000 Sb., o obcích.

Následuje představení jednotlivých orgánů statutárních měst. Přibližuji postavení a důležitost zastupitelstva, rady, primátora, náměstka primátora, správce, tajemníka a komisí a jejich pravomocí ve světle obecního zřízení.

V následující kapitole pro úplnost tématu přibližuji téma samostatné a přenesené působnosti, především se však zaměřuji na představení nejvýznamnějších statutárních měst České republiky, konkrétně Brna, Ostravy a Plzně. Srovnávám problematiku rozpočtů, závěrečných účtů, proces vydávání obecně závazných vyhlášek a jejich schvalování, jejich příjmů a programů rozvoje. V této kapitole informace plně čerpám z městských statutů.

Hlavní město Praha zaujímá zvláštní postavení mezi statutárními městy. Nejen z tohoto důvodu, ale i kvůli přehlednosti jsem mu přenechala prostor v samostatné kapitole této práce. Zabývám se zde tématy stejnými jako v kapitole předchozí,

především nastiňuji problematiku pravomocí hl. města Prahy, jeho rozpočtem, příjmy, programem rozvoje apod. Poznatky čerpám ze zákona č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze a taktéž Statutu hlavního města Prahy.

V neposlední řadě přibližuji téma, jakým způsobem se zmiňovaná statutární města prezentují navenek. Každé z nich má své renomé a je znát, jak velmi si ho cení. Můžeme tedy pozorovat rozdíly v jednotlivých statutech v rámci sebezprezentování. Statut Plzně je například v kapitole o používání znaků a symbolů velmi striktní a precizní. Jelikož nemají statuty danou formu, jsou si v určitých částech navzájem odlišné. V samotném textu této práce odlišnosti zmiňuji.

V poslední části práce se zabývám komparací se statutárními městy na Slovensku, v Rakousku, Německu a Polsku. Jelikož jsou tyto státy České republice doslova nejbližší, jejich výběr byl nasnadě. Nejvíce se věnuji úpravě statutárních měst na Slovensku, jelikož jsme až do roku 1993 tvořili jeden státní celek. Zaměřuji se konkrétně na hlavní město Bratislavu a město Košice, neboť mají svojí právní úpravu.

Velmi náročné je komparovat naší právní úpravu s úpravou v Rakousku a Německu, poněvadž se v obou případech jedná o státy s federativním uspořádáním. I přesto, že v případě Rakouska máme stejné historické základy statutárních měst. Ani srovnání s právní úpravou v Polsku není nejjednodušší z důvodu mnohem větší rozlohy a vyššího počtu obyvatel. Je tedy potřeba věnovat se každému státu zvlášť, srovnávat právní úpravy a hledat podobnosti s úpravou u nás.

2 HISTORICKÝ VÝVOJ STATUTÁRNÍCH MĚST

Revoluční rok 1848 měl velmi zásadní podíl na přeměně Rakouského správního uspořádání, kdy byla dosavadní vládní moc donucena vlastní mocenský aparát reformovat. Tzv. Březnová či Stadionova ústava představuje první zákon, který garantoval dílčí decentralizaci moci a vznik obcí s právem správy v rámci samostatných záležitostí. Podle § 34 měl vlastní rozložení pravomocí v rámci podřízení státní moci zajistit speciální zákon.¹ Jím byl „prozatímní zákon obecní“ (dále jen obecní zákon) z března 1849. Ten říká, že základem svobodného státu je svobodná obec a že její působení je přenesené a přirozené. Důležitá pro naše téma jsou hlava druhá a třetí, které rozdělují místní uspořádání na obce okresní a krajské. Všechny obce v okrese tvoří *okresní obec*. Obec je nejnižší jednotkou politického členění moci.² Všechny obce v kraji tvoří *obec krajskou*.³ Výbory jsou řídicími jednotkami okresů a krajů. Okresní výbory tvoří zástupci obcí v okrese a krajské zástupci okresů.

Roku 1850 byla ustanovena první statutární města (v návaznosti na obecní zákon): Praha, Brno, Olomouc, Liberec a Opava. K postupné proměně právních dokumentů s obecní problematikou docházelo v letech následujících. Nové obecní zřízení bylo sestaveno v letech 1859 a 1862, související s Scherlingovou ústavou. Mezi běžnými městy a městy statutárními upřesňoval rozdíly nový říšský obecní zákon. Rozdíl byl v pravomocích a v zákonných normách, které definovaly působnost jednotlivých měst. Běžné město se přidržovalo obecního zřízení a město statutární svým statutem. Nadto měla statutární města větší participaci na politické moci. Magistrátem Pse nazývalo statutární město, pokud zastávalo politický úřad.⁴

Další důležité změny se naplnily po vzniku samostatné Československé republiky. V prvních letech fungovalo správní právo převzaté z Rakousko-Uherského zákonodárství, jednalo se o článek 2 a článek 3 zákona Národního výboru československého ze dne 28. října 1918 o zřízení samostatného státu československého (též známý jako „recepční zákon“): „*Veškeré dosavadní zemské*

¹ Březnová ústava, § 33 a 34.

² Prozatímní zákon obecní, § 142.

³ Prozatímní zákon obecní, § 159.

⁴ JANÁK, Jan. *Dějiny správy v českých zemích do roku 1945*. vyd. 1. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1989, s. 37-42.

a říšské zákony a nařízení zůstávají prozatím v platnosti. Všechny úřady samosprávné, státní a župní, ústavy státní, zemské, okresní a zejména i obecní jsou podřízeny Národnímu výboru a prozatím úřadují a jednají dle dosavadních platných zákonů a nařízení.“⁵ Zákon č. 76/1919 Sb., byl vydán v roce 1919, který jako první právní dokument významně zasahoval do tehdejšího rakousko-uherského systému. Šlo v něm o redefinování kompetencí, definici jednotlivých úřadů v rámci obce a obměnu názvosloví: „*Obecní spor, nazývaný dosud obecním představenstvem, zve se obecní (městskou) radou. Obecní sbor, nazývaný dosud obecním výborem (sborem obecních starších a j.), zve se obecním (městským) zastupitelstvem.*“⁶ Významným bylo v rámci nových politických vztahů postoupení kompetencí z panovníka na vládu.

V dalších letech došlo k přeměnám uspořádání správy, které v důsledku přinášely i zániky statutárních měst a tvorbu nových. Správní oblasti Velká Olomouc a Velké Brno byly zřízeny sloučením v průběhu roku 1919 a 1. ledna 1922 začal platit zákon o Velké Praze, kterým se Praha spojila s 38 sousedními osadami a obcemi. Další důležitou změnou bylo zveřejnění zákona o organizaci politické správy vydaného roku 1927, který významně snižoval počet statutárních měst. Postavení statutárního města bylo ponecháno Praze, Brnu, Liberci, Olomouci a Opavě a odejmuto Jihlavě, Kroměříži, Znojmu, Frýdku a Uherskému Hradišti. Podstatně dopad zákona zasáhl okresní samosprávu. Zastupitelské okresy v Čechách, na Moravě, ve Slezsku a na Slovensku, kterým dal vzniknout župní zákon jím byly zrušeny a namísto nich byly uvedeny v chod okresy, které byly spojeny s okresními úřady, s územím stejným s územím předchozích zástupných okresů. Diference mezi okresy a zastupitelskými okresy byla v povaze. Tyto okresy zastupitelské byly samostatně jednající právnické osoby územní samosprávy. Do sítě státních politických úřadů byly včleněny nové okresy a jejich orgány (zastupitelstvo, výbor a komise) se staly prvkem nových okresních úřadů.⁷ Kromě toho zákon změnil zřízením zemských úřadů hierarchický systém jednotlivých správních celků. V Praze sídlil zemský úřad pro Čechy, v Brně pro

⁵ Recepční zákon. Wikizdroje. Dostupné: URL: http://cs.wikisource.org/wiki/Recep%C4%8Dn%C3%AD_z%C3%A1kon. [citováno 26. srpna 2014].

⁶ Zákon č. 76/1919 Sb. §1.

⁷ HLEDÍKOVÁ, Z., JANÁK, J., DOBEŠ, J.. *Dějiny správy v českých zemích: od počátku do současnosti*. vyd. 1. Praha: Lidové noviny, 2005, s. 380.

Moravu a Slezsko, v Bratislavě pro Slovensko a v Mukačevě pro Podkarpatskou Rus. Současně v rámci každého zemského úřadu vznikla zemská samospráva: zastupitelstvo (2/3 volené a 1/3 dosazená vládou), výbor (volený zemským zastupitelstvem), v čele se zemským prezidentem. Součástí samosprávy byly také zemské komise.⁸

V průběhu třicátých let došlo k postupné proměně politické situace, kdy spolu s rostoucí Hitlerovou mocí došlo ke zvýšení separatistických aktivit pohraničních oblastí a také na Slovensku. Po rozpadu státu (vzniku takzvané druhé republiky) se vydalo vládní nařízení č. 17/1939, které státu (resp. vládě) zvyšovalo vliv na samosprávu pomocí dosazených obecních tajemníků, kteří mohli zasahovat do provozu místní samosprávy. Obecní tajemník byl ustanoven do obcí určených vládou, mohl být ale kdykoliv odvolán. Byl podřízen ministroví vnitra, který dle své úvahy může pověřit obecního tajemníka k výkonu samostatné působnosti obce. Tajemník se mohl zúčastnit schůzí zastupitelstva obce, rady obce a komisí obce a také na nich hlasovat. V záležitostech patřících do působnosti starosty obce, nebo v rámci ministra vnitra, zastával funkci tajemníka, byl také poradcem těchto orgánů a byl pravou rukou starosty obce při výkonu jeho úřadu.⁹ Také měl povinnost navrhnout zrušení opatření nebo usnesení starosty obce, zastupitelstva obce, rady obce nebo komise, jestliže by *tímto opatřením nebo usnesením byl porušen zákon, překročena působnost nebo ohroženo blaho obce nebo důležitý zájem státu*.¹⁰ Ke zrušení návrhu mohlo dojít až po odsouhlasení bezprostředně obci nadřízeným politickým úřadem. Návrh na zrušení nařízení či usnesení znamenal pro dané nařízení až do rozhodnutí odkladný neboli suspenzivní účinek.¹¹

České správní orgány se ocitly pod dohledem říšských orgánů po okupaci zbylé části republiky a vzniku tzv. Protektorátu Čechy a Morava. Stupeň vlivu byl dedukován od národnostního složení obcí; tam, kde byli německy mluvící obyvatelé majoritní, byla většinou rada, obce nebo minimálně starosta, vystřídání německým komisařem. Vyvrcholením německých snah podrobit si české

⁸ HLEDÍKOVÁ, Z., JANÁK, J., DOBEŠ, J.. *Dějiny správy v českých zemích: od počátku do současnosti*. vyd. 1. Praha: Lidové noviny, 2005, s. 403.

⁹ Vládní nařízení 17/1939, §5.

¹⁰ Vládní nařízení 17/1939, §6

¹¹ Vládní nařízení 17/1939, §6

obyvatelstvo představovalo vládní nařízení č. 51/1944 Sb. o úřednické správě obcí.¹²

V počátečních dobách po porážce fašistického Německa představovaly základ československého právního uspořádání Košický vládní program a dekrety prezidenta republiky Edvarda Beneše. Pro naše téma jsou nejvýznamnější dekrety č. 18/1944 a č. 121 z 27. října 1945, který vrátil rozdělení země do doby před 29. září 1938. Druhý dekret navazoval na dva důležité právní dokumenty – na vládní nařízení č. 4/145 Sb. a na Košický vládní program. Košický vládní program se k tématu státní správy vyjadřoval v hlavě V. Je na ní znát vliv dalšího směřování politiky k SSSR, z toho důvodu předkládám 2 odstavce v úplném znění: *„Na rozdíl od dřívějšího byrokratického, lidu vzdáleného správního aparátu tvoří se v obcích, okresech a zemích, jakožto nové orgány státní a veřejné správy, lidem volené národní výbory. Tyto lidem volené, pod neustálou kontrolou lidu stojící a až na další lidem odvolatelné národní výbory budou v obvodu své působnosti spravovat všechny veřejné záležitosti a dbát vedle orgánů ústředních o veřejnou bezpečnost a zřídí si podřízený jim demokratický úřednický aparát. Vláda bude svou politiku uskutečňovat přes národní výbory a plně se o ně opíratí. Všechny správní a násilnické orgány a instituce, vytvořené bývalými režimy okupantů a zrádců, se zrušují. Pro prozatímní správu obcí a okresů s většinou státně nespolehlivého, neslovanského obyvatelstva budou určeny správní funkce. Osvobozený lid vyšle do národních výborů své nejlepší představitele, nehledě i na to, jsou-li nebo nejsou-li příslušníky některé politické strany, kteří se však osvědčili v boji proti cizáckým vetřelcům a zrádcům a svými činy dokázali a dokazují skutečné vlastenecké cítění a demokratické přesvědčení. Zároveň však bude lid a vláda bedlivě střežit, aby se do národních výborů nevetřely živly, které spolupracovaly s okupanty, podporovaly zrádce a ve službách nepřítele si získaly mrzké osobní výhody. Vláda bude plně podporovat tvůrčí iniciativu a veřejnou činnost nejširších lidových vrstev. Vedle přímé účasti na správě a řízení státních a veřejných záležitostí prostřednictvím národních výborů bude lid mít právo na tvoření dobrovolných organizací různého druhu - politických, odborových, družstevních, kulturních, sportovních a jiných - a uskutečňovat prostřednictvím těchto svá demokratická práva. Přitom však nebude připuštěno, aby do těchto*

¹² JANÁK, Jan. *Dějiny správy v českých zemích do roku 1945*. vyd. 1. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1989, s. 347.

*organizací pronikli zrádci národa, fašisté a jiní zjevní nebo zamaskovaní nepřátelé lidu.*¹³

Nařízení vlády č. 4/1945 formulovalo organizaci správy do tří skupin. Nařízení vytvořilo místní, okresní a zemské národní výbory (navazovaly na Košický vládní program). V prvních letech po válce zastávaly národní výbory rozsáhlou skupinu nejrůznějších úkolů. Byly spojeny s novým uspořádáním poválečného státu. Nejprve byly zodpovědné za vypořádání se s kolaboranty a zrádci. Byly také zodpovědné za fungování lidových soudů, kontrolovaly jejich personální zastoupení, vybíraly žalobce, soudce z lidu, zapisovatele a podílely se také na stíhání méně závažných tr. činů kolaborantů a zrádců. Dále byly zodpovědné za organizaci odsunu obyvatel, znovu osídlování pohraničí, tvorbu databáze možného zestátněného majetku, vydávání potvrzení o státní spolehlivosti a dohled nad průběhem pozemkové reformy.¹⁴

Roku 1946 se konaly volby do národního shromáždění, které zbavily demokratické strany klamu o možném budoucím demokratickém vývoji. Totální vítězství komunistů a s ním získání důležitých funkcí ve vládě dalo vzniknout předpokladu pro totalitní směřování státu. Po únorovém puči a změně ústavy v roce 1948 byly jakékoli změny na dlouhou dobu nemožné. V květnu 1948 vznikly národní výbory a byla zrušena předchozí správní soustava. Stejněho roku byl vydán zákon č. 280/1948, kterým se postupně rušily země a zakládaly kraje. Základní úloha ve správě byla dána pod pravomoc národních výborů, které byly zákonem č. 12/1954 podřízeny přímo vládě. Postavení a funkce jednotlivých výborů jsou formulovány takto: *„Národní výbory jsou místními orgány státní moci pracujícího lidu Československa. Jako nejširší organizace pracujících opírají se ve své činnosti v krajích, okresech a obcích o svazek dělníků, rolníků a pracující inteligence. Národní výbory řídí ve svých obvodech hospodářskou a kulturní výstavbu socialismu podle směrnic vlády a zákonů republiky. Soustavně se starají, aby byly stále lépe a plněji uspokojovány rostoucí hmotné a kulturní potřeby pracujících. Veškerou svou činností pečují o člověka a jeho blaho a upevňují důvěru pracujících k orgánům lidově demokratického státu.*¹⁵ Členění národních

¹³ Košický vládní program, hlava V.

¹⁴ SCHELLE, Karel. *Vývoj české veřejné správy*. vyd. 1. Ostrava: KEY Publishing, 2008, s. 380-383.

¹⁵ Zákon č. 12/1954 Sb., Ústavní zákon o národních výborech, § 1.

výborů byly následovné. Byly rozděleny na dva ústřední - v Praze a Bratislavě, a dále na krajské, na okresní, na městské, na obvodní a na místní. Jejich činnost byla podřízena přímo vládě, to znamená, že mají na základě § 4: „*Národní výbory řídit a kontrolovat práci svých rad, odborů a ostatních orgánů; dbát o dodržování zákonů, nařízení a usnesení vlády a ostatních předpisů, střežit právo občanů, řídit místní hospodářskou a kulturní výstavbu a vytvářet tak z našich měst a vesnic místa spokojenosti, radostné práce a blahobytu.*“¹⁶

Tento ve skutečnosti centralizovaný rozvoj, při němž byla přítomná výrazná participace centrální moci na fungování národních výborů, mohl být změněn jen pokud by bylo úspěšné pražské jaro. Demokratizační proces byl však zrušen vojsky varšavské smlouvy a vrácen do původního stavu. Zároveň tím byl znemožněn průnik k demokratickému spravování země. To že nejdůležitější změny v rámci správy se dostavily spolu s politickým zemětřesením po listopadu 1989 je proto pochopitelné. Národní výbory zrušil ústavní zákon č. 294/1990 Sb. V něm se v hlavě 7., konkrétně čl. 86, odst. 1. opět po více jak 40 letech objevil pojem samospráva místo pojmu národní výbor.

¹⁶ Zákon č. 12/1954 Sb., Ústavní zákon o národních výborech, § 2 a 3.

3 ÚZEMNÍ SAMOSPRÁVA ČR V SOUČASNOSTI

Problematika statutárních měst je součástí rozsáhlého tématu spojeného s územní samosprávou a s jejím územním dělením na základní a vyšší územní samosprávné celky. Základní princip územní samosprávy je spojen s mírou přenesení státní moci na samosprávné celky, to je zakotveno už v Ústavě České republiky. Samosprávné členění je zde vymezeno jako jeden z demokratických znaků. Územní samospráva ztělesňuje formální protažení státní správy na místní úroveň, přičemž toto protažení spadá pod státní dozor. Není totiž se státní správou spoutané, ale může jí být kontrolované.

Samospráva se člení na územní a zájmovou. Zájmová segmentace odpovídá resortnímu systému jednotlivých samosprávních celků. Územní členění ztělesňuje součinné řízení jednotlivých místních subjektů, tedy spolupráci kroků navzájem mezi obcemi a krajem. Jednotliví aktéři mají oproti sobě různé pravomoci. Obec je v rámci systému uspořádání samosprávy nejnižší postavená základní jednotka, přičemž samospráva obce se označuje jako *místní*. Naproti obci jsou vyšší správní celky. Mezi ně byla rozdělena moc, kterou dříve disponoval stát, resp. panovník, jde o takzvanou decentralizaci moci, která byla dělána pod principem subsidiarity. Ten znamená, že moc se rozdělila tak, aby mohla být jednotlivými složkami řádně aplikována. Uvnitř územně správního plánování tento postulát očekává: „... *racionální uspořádání úkolů a kompetencí vyšších stupňů a center správy pouze v záležitostech, které mohou být účinněji a hospodárněji řešeny a rozhodovány na vyšším nebo ústředním stupni správy, a nemohou být obstarávány silami a prostředky nižšího nebo základního stupně veřejné správy.*“¹⁷ Tato koncepce, která je obsažena v Ústavě České republiky, je také explicitně obsažena v Evropské chartě místní samosprávy, kde je řečeno: „... *přihlízející k tomu, že cílem Rady Evropy je dosáhnout větší jednoty mezi jejími členy ... , že místní společenství jsou jedním z hlavních základů jakéhokoli demokratického zřízení. ... , že ... práva občanů podílet se na chodu věcí veřejných je jednou z demokratických zásad sdílených všemi členskými státy Rady Evropy...*“¹⁸ Konkrétně v článku 4 Evropské charty místní samosprávy je podstata samosprávných celků

¹⁷ KADEČKA, Stanislav. *Právo obcí a krajů v České republice*. vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2003, s. 17-18.

¹⁸ Evropská charta místní samosprávy, Preambule.

vymezena jako princip přesunout odpovědnost za veřejné věci na orgány nejbližší lidem. Odpovědnost je udělována dle povahy a rozsahu úkolů s důrazem na efektivnost a hospodárnost.¹⁹ Pravomoci takto dané místním společenstvím, jsou plné a výlučné a omezeny mohou být jen skrze zákon. Primární ideou je sledování efektivnosti pro fungování místních správních orgánů.²⁰

3.1 LEGISLATIVNÍ RÁMEC ÚZEMNÍ SAMOSPRÁVY ČR

Články 1 a 2 Ústavy ČR naší zemi definují jakožto „*svrchovaný, jednotný a demokratický právní stát založený na úctě k právům a svobodám člověka a občana.*“ a „*...dodržuje závazky, které pro ni vyplývají z mezinárodního práva*“²¹, kde je lid zdrojem veškeré státní moci a vykonává ji prostřednictvím orgánů moci zákonodárné, výkonné a soudní.²² Pro probíranou problematiku je důležitý článek 8: „*Zaručuje se samospráva územních samosprávných celků.*“ Abychom pochopili, co toto zaručení znamená pro státní uspořádání v návaznosti na Ústavu, uvádím komentář k čl. 8 Ústavy od Pavlíčka a Hřebejka: „*Pojem „zaručuje se“, lze vykládat jako princip výstavby státu, kterým je stát, a právní stát zejména, vázán a musí ho respektovat ve své další, především zákonodárné činnosti. Pojem „zaručuje se“ je zároveň právem územních samosprávných celků očekávat od státu, že obsah samosprávy bude naplněn v prováděcím zákonodárství a že v celé své činnosti bude stát tento princip respektovat.*“²³ Z tohoto komentáře můžeme vyzorovat důležitost, kterou toto zaručení má: jestliže je v článku 1 Ústavy Česká republika formulována jako demokratický stát, pak je samospráva územních samosprávných celků prvkem demokratických principů (je garantována Ústavou). Navazující článek 9 je bychom měli chápat jako ochranu demokratických principů, kterých součástí jsou samosprávné celky: „*Změna podstatných náležitostí demokratického právního státu je nepřípustná.; Výkladem právních norem nelze oprávnit odstranění nebo ohrožení základů*

¹⁹ Evropská charta místní samosprávy, čl. 4, odst. 3.

²⁰ Evropská charta místní samosprávy, čl. 4, odst. 4 a 5.

²¹ Ústava ČR, čl. 1.

²² Ústava ČR, čl. 2, odst. 1.

²³ PAVLÍČEK, Václav, HŘEBEJK, Jiří. *Ústava a ústavní řád České republiky*. vyd. 1. Praha: Linde, 1994, s. 52.

demokratického státu.“²⁴ V článku 9, odst. 1 je zakotvena možnost zrušení některých ustanovení zaručených Ústavou: „*Ústava může být doplňována či měněna pouze ústavními zákony.*“²⁵ Tuto svévůli omezuje článek 1, odstavec 2, kterým se Česká republika zavazuje dodržovat závazky, které vyplývají z mezinárodního práva, a také se jedná i o dodržování Evropské charty místní samosprávy.²⁶

Hlava sedmá Ústavy se věnuje tématu územní samosprávy. Článek 99 vymezuje formální organizaci uspořádání České republiky dělící se na obce, které jsou „...základními územními samosprávnými celky, a kraje, které jsou vyššími územními samosprávnými celky“.²⁷ Celky územní samosprávy představují společenství občanů s vlastní samosprávou. Zákon stanoví, v jakých případech jsou správními obvody. Každá obec je součástí kraje. Založit nebo zrušit územní samosprávný celek je možné pouze prostřednictvím ústavního zákona.²⁸ Zastupitelstvo spravuje samosprávné celky, obce i kraje. Jsou to veřejnoprávní korporace, které mají svůj majetek a hospodaří se svým rozpočtem. Míra zásahu státu do jejich správy je dána zákonem.²⁹ Toto ustanovení znamená definování zastupitelstev jakožto vrcholných orgánů v jednotlivých samosprávných celcích.³⁰ Jednotlivá zastupitelstva tvoří členové zvolení prostřednictvím tajného hlasování na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva na funkční období čtyř let.³¹ Obecnímu zastupitelstvu je dána Ústavou pravomoc rozhodovat o záležitostech samosprávy, jestliže nejsou zákonem delegovány na zastupitelstvo vyššího územního samosprávného celku.³² Uvedené články podle Pavlíčka a Hřebejka tvoří v rámci zákonodárského systému místo pro nutné pozitivní stanovení pravomocí zastupitelstev krajů. „*Pokud určitá oblast samosprávy není zastupitelstvu vyššího územního samosprávného celku výslovně zákonem svěřena, náleží rozhodnutí o ní zastupitelstvu obce. Jedná se tedy o konstrukci zbytkové klauzule, podle níž rozhoduje zastupitelstvo obce v zásadě všechny věci*

²⁴ Ústava ČR, čl. 9, odst. 2 a 3.

²⁵ Ústava ČR, čl. 9, odst. 1.

²⁶ Aby mohlo dojít ke zrušení samosprávy územně samosprávných celků, muselo by dojít k drastickým politickým změnám a výraznému přepsání Ústavy.

²⁷ Ústava ČR, čl. 99.

²⁸ Ústava ČR, čl. 100.

²⁹ Ústava ČR, čl. 101.

³⁰ KADEČKA, Stanislav. *Právo obcí a krajů v České republice*. vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2003, s. 15.

³¹ Ústava ČR, čl. 102.

³² Ústava ČR, čl. 104, odst. 1, 2.

*samosprávy s výjimkou těch, které jsou výslovně zákonem svěřeny zastupitelstvu vyššího územního samosprávného celku.*³³ Udělení práva vydávat obecně závazné vyhlášky je přímou pravomocí zastupitelstev. Musí však být v mezích působnosti stanovené zákonem.³⁴

³³ PAVLÍČEK, Václav, HŘEBEJK, Jiří. *Ústava a ústavní řád České republiky*. vyd. 1. Praha: Linde, 1994, s. 255.

³⁴ Ústava ČR, čl. 104, odst. 3.

4 LEGISLATIVNÍ RÁMEC STATUTÁRNÍCH MĚST

Obecní zřízení neboli zákon č. 128/2000 Sb., o obcích ztělesňuje aplikaci ústavních článků do zákonodárného systému tak, aby umožnilo jejich reálné fungování; rozšiřuje, redefinuje a zpřesňuje znění Ústavy. Základní definování obce a její kompetence, jsou shodné se zněním Ústavy. Tzn., že obec je územní celek s danými hranicemi, představující základní územní samosprávné společenství občanů, má postavení veřejnoprávní korporace se svým majetkem a v právních vztazích jedná svým jménem. Jejím úkolem je dbát o rozvoj svého území, chránit veřejný zájem a pečovat o potřeby občanů.³⁵

Pojem statutární město není zákonem definován, v zásadě vycházíme z vymezení obce, navíc rozšířené na vyšší územně samostatné celky. V ČR jsou tato vyjmenovaná statutární města: Kladno, České Budějovice, Karlovy Vary, Ústí nad Labem, Liberec, Jablonec nad Nisou, Hradec Králové, Pardubice, Jihlava, Brno, Zlín, Olomouc, Přerov, Chomutov, Děčín, Frýdek-Místek, Ostrava, Opava, Havířov, Most, Teplice, Karviná, Mladá Boleslav a Prostějov.³⁶ Každé město má možnost členit se na městské části nebo na městské obvody s vlastními volenými správními orgány.³⁷ Jednotlivé obvody či městské části představují v rámci struktury města jeho organizační části.³⁸ Městské obvody nebo části mohou být sloučeny, zrušeny nebo nově vytvořeny rozhodnutím zastupitelstva města. Pokud je podán návrh na konání místního referenda do 30 dnů od rozhodnutí městského zastupitelstva, může být toto rozhodnutí anulováno. Pokud je návrh podán, rozhodnutí zastupitelstva se pozastaví, nebo zruší do doby, než se budou vědět výsledky referenda. Pokud dojde ke zrušení, spojení nebo znovuvytvoření městské části či obvodu, odešle se opis rozhodnutí Ministerstvu vnitra České republiky, Českému zeměměřickému a katastrálnímu, příslušnému katastrálnímu úřadu a finančnímu úřadu.³⁹

³⁵ Zákon č. 128/2000, §1 a §2.; Následně jsou definovány požadavky na uznání statutu obce, jako základní jednotky územněsprávního celku. 128/2000, §3.

³⁶ Zákon č. 128/2000, §4, odst. 1.

³⁷ Zákon č. 128/2000, §4, odst. 2.

³⁸ Zákon č. 128/2000, §4, odst. 3.

³⁹ Zákon č. 128/2000, §20, odst. 1, 2, 5.

Statutární města rozdělená do městských částí, musí do svého statutu zařadit také body podle § 130, tzn. vymezení městské části a obvody a vzájemnou spolupráci mezi nimi a městem. To znamená vyjmenování jednotlivých městských obvodů a vymezení jejich území. Také jsou dány pravomoci městských orgánů a částí v rámci samostatné a přenesené působnosti a uspořádány vztahy orgánů města a orgánů městských obvodů a částí. Také jsou vymezeny zdroje peněžitých příjmů i výdajů městských částí nebo obvodů dané plněním úkolů v rámci samostatné a přenesené působnosti. Další záležitostí je projednávání návrhů účastníků správy a způsob zveřejňování těchto návrhů, a dále postup projednávání programu rozvoje města, to zahrnuje také změny v územních plánech. Také musí být podle zákona upraven postup nakládání s majetkem, který je svěřen do rukou městských obvodů nebo částí a jejich kompetence při správě tohoto majetku. Dále musí statut vytyčit kompetence k právním úkonům a další body, které jsou stanovené v tomto nebo ve zvláštním zákoně.⁴⁰

§ 131 říká, které pravomoci může statutární město delegovat na městské části či městský obvod. Především se jedná o: schvalování programu rozvoje městské části nebo obvodu, ukládání pokut (podle § 58), zřizování trvalých a dočasných fondů městského obvodu nebo části a svěřeni výkonu funkce zaměstnavatele do rukou zaměstnanců zařazených v městských obvodech či částech.

§ 133 se k delegaci pravomocí města na městské části nebo obvody vyjadřuje podrobněji. Město má možnost městským obvodům nebo částem svěřit rozhodování o: zastavení a převodu nemovitých věcí, zastavení a převodu práv a movitých věcí, postoupení pohledávek, prominutí dluhu a vzdání se práva, uzavření smlouvy o přijetí nebo poskytnutí úvěru nebo zápůjčky, výpůjčky, dotace, převzetí dluhu, ručitého závazku. Rozhoduje také o nepeněžitých a peněžitých vkladech právnických osob, uzavírání nájemních smluv, o majetkové účasti na podnikání jiných právnických osob, poskytování věcných a peněžitých darů a poskytování dotací humanitárním organizacím, spolkům či organizacím pracujícím s mládeží, zabývající se vzděláním, ochranou přírody, vědou, prevencí kriminality, požární ochranou aj.

Statutární města mají v kompetenci odebrání pravomocí městským částem či obvodům, to stanoví § 132: svěřenou věc lze odejmout za účelem, který je zahrnut

⁴⁰ Zákon č. 128/2000 Sb., §130.

v § 170 zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (neboli stavební zákon) ve znění pozdějších předpisů, anebo se souhlasem městské části. Právomoc lze také odebrat při opakovaném porušování zákona městskou částí či obvodem (městská část nebo obvod musí dostat upozornění na nedostatky a také lhůtu na nápravu delší než 60 dnů). O odebrání rozhoduje zastupitelstvo statutárního města.

Jestliže podle § 137 městská část či obvod nesvolá ustavující zasedání městského zastupitelstva podle § 91 odst. 1, svolá ho magistrát v přenesené působnosti, což zároveň zveřejní na úřední desce a v rozsahu § 93.

Usnesení pro záležitosti, která nejsou dána zákonem ani vyhláškou jsou zvláštním typem usnesení zastupitelstva města. Respektive není zákon ani statut, který by dovoloval městským obvodům či částem něco jiného. Pokud městské zastupitelstvo toto usnesení vydá, jsou pro městskou část a obvod závazné.⁴¹

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích nevztahuje pro statutární města všechna ustanovení. Vztah mezi obcemi a statutárními městy stanoví § 146⁴² zákona, který stanoví, že jestliže hlava tohoto zákona nestanoví jinak, statutární města se řídí stejnými zákony jako obce.

⁴¹ Zákon č. 128/2000 Sb., § 135.

⁴² Nestanoví-li tato hlava zákona výslovně jinak, platí pro statutární města, jejich městské obvody a městské části ustanovení ostatních hlav zákona.

5 ORGÁNY STATUTÁRNÍCH MĚST

§ 5 odst. 2 zákona o obcích stanoví orgány statutárních měst, který vytyčuje zastupitelstvo města hlavním orgánem. Mezi další orgány patří městská rada, primátor města, magistrát města a zvláštní orgány. Městské obvody nebo části spravuje zastupitelstvo městského obvodu nebo části; mezi další orgány patří rada městského obvodu nebo části, starosta, úřad městského obvodu nebo části a zvláštní orgány městského obvodu nebo části. Jestliže je statutárnímu městu, městskému obvodu nebo městské části svěřen výkon v rámci přenesené působnosti, musí se zřídit komise jako další orgán podle § 122 (viz v kapitole níže).

Zastupitelstvo tvoří členové zastupitelstva v počtu, který určuje samo zastupitelstvo osmdesát pět dní přede dnem voleb do zastupitelstva. Jejich počet ovšem není neomezený, jejich počet najdeme v § 68 odst. 1⁴³ a je povinnost ho zveřejnit na úřední desce nejdéle do dvou dnů od jeho stanovení. Počet zastupitelů městské části nebo obvodu určuje magistrát města v přenesené působnosti vždy k 1. lednu. Mandát zastupitele vzniká zvolením a je dán slibem řečeným před zastupitelstvem. Funkce zastupitele je placená, je vykonávána osobně a v souladu s daným slibem. Zastupitel ale není vázán žádnými příkazy.

Každý zastupitel má pravomoc předkládat návrhy, aby byly projednány zastupitelstvem, radou, výbory nebo komisemi, vznášet připomínky, dotazy nebo podněty, a také žádat od zaměstnanců informace patřící k výkonu jejich funkce. Na druhou stranu musí být účasten zasedání zastupitelstva nebo jiných orgánů města a vykonávat svou funkci způsobem, aby neohrozil vážnost své funkce a v případě pochybností na střet zájmů na to včas upozornil.

Zastupitelstvo má pravomoc rozhodovat jen o záležitostech spadajících do samostatné působnosti města.

§ 20 odst. 1 hovoří o možnosti zrušení nebo zřízení městské části nebo obvodu na základě rozhodnutí zastupitelstva, a to pouze, pokud do 30 dnů od rozhodnutí nebude podán návrh na referendum o této záležitosti. Pokud je tento návrh podán, může se městský obvod či část zrušit či zřídit jen na základě souhlasného

⁴³ Do 500 obyvatel 5 až 15 členů. Nad 500 do 3 000 obyvatel 7 až 15 členů. Nad 3 000 do 10 000 obyvatel 11 až 25 členů. Nad 10 000 do 50 000 obyvatel 15 až 35 členů. Nad 50 000 do 150 000 obyvatel 25 až 45 členů. Nad 150 000 obyvatel 35 až 55 členů.

výsledku referenda. Tentýž postup bude v případě, že zastupitelstvo navrhne připojení jedné části k druhé. Takový návrh (o zrušení, zřízení nebo připojení městského obvodu nebo části) musí mít náležitosti podle § 19 odst. 5, to znamená označení dne, měsíce a roku, ke kterému se vztahuje výkon; poté (u sloučení) nové legislativní předpisy, seznam katastrálních území a stanovení majetku. Opis se zasílá Ministerstvu vnitra, na Český úřad zeměměřický, na finanční úřadu a na příslušný katastrální úřad.

Sloučit městské obvody nebo části je možné pouze na počátku kalendářního roku, přičemž do 30. června musí být podán návrh.

Dle § 43 projednává závěrečný účet obce zastupitelstvo (zároveň prověřuje hospodaření obce), a to nejpozději do 30. června roku následujícího. Současně musí přijmout kroky k nápravě potenciálních nedostatků.

Výkonným orgánem je městská rada, která má samostatnou působnost a je podřízená městskému zastupitelstvu, jestliže zákon nestanoví v rámci oblasti přenesené působnosti něco jiného. Počet radních nesmí být vyšší než 1/3 počtu členů městského zastupitelstva a je lichý (5 až 11 členů). Schůze se organizují dle potřeby, nejsou veřejné, ale k určitým bodům jednání se mohou přizvat členové zastupitelstva či další osoby. Rada se může usnášet při účasti nadpoloviční většiny všech členů a ze schůze se opatřuje zápis, který je podepsán primátorem a náměstkem nebo jiným radním a který zároveň musí obsahovat dané informace.⁴⁴

Rada města má velké množství pravomocí – zpracovává podklady a návrhy potřebné pro jednání městského zastupitelstva a zajišťuje plnění přijatých usnesení. Řídí se podle schváleného rozpočtu a vykonává dohled nad jeho řádným plněním, a pokud je to nutné, činí naléhavá rozpočtová opatření, avšak v rámci svých kompetencí. Rozhoduje v záležitostech města, vydává nařízení, projednává a vyřizuje návrhy, které předloží členové zastupitelstva nebo komise městské rady. Současně zřizuje a zrušuje komise městské rady, odvolává členy a předsedy, dozoruje plnění povinností městského úřadu a určuje počty zaměstnanců města na městském úřadě, ruší i zřizuje odbory a oddělení na magistrátu (§ 109 odst. 2). Na návrh tajemníka magistrátu může rada odvolávat a jmenovat vedoucí odborů

⁴⁴ Počet přítomných členů rady, schválený pořad schůze rady, průběh a výsledek hlasování a přijatá usnesení. Zápis musí být pořizován do 7 dnů po usnesení (§ 101, odst. 3 zákona o obcích)

na magistrátu. Městská rada dále kontroluje fungování a dodržování povinností magistrátu a komisí v rámci samostatné působnosti, určuje počty zaměstnanců na magistrátu a také v organizačních složkách obce. Mezi další pravomoci patří ukládání pokut v rámci samostatné působnosti, tento úkol však může přenechat zcela nebo zčásti magistrátu. Městská rada dále rozhoduje o předpokladu přijímání a vyřizování stížností a petic, plní úkoly stanovené zvláštním zákonem, schvaluje organizační řád magistrátu a také má na starosti schvalování účetní závěrky městské příspěvkové organizace. Pokud má podezření na nesrovnalosti, může nechat prošetřit opatření, která přijal magistrát v samostatné působnosti a komise. Až na výjimku ukládání pokut v rámci samostatné působnosti obce a nebo rozhodování o uzavírání smluv o výpůjčce a nájemních smluv nemůže žádnou z uvedených pravomocí rada delegovat na primátora města či magistrát. Pokud je rada odvolávána, je odvolána jako celek.

Mezi další orgán statutárního města patří starosta, respektive primátor. Jeho pravomoci a povinnosti nalezneme v § 103. Jeho hlavním úkolem je zastupovat obec navenek. Je volen do funkce z řad zastupitelů, a to městským zastupitelstvem, kterému je zároveň odpovědný za výkon své funkce. Je dána podmínka pro zvolení, a to české občanství. Ve shodě se zvláštním zákonem je jeho pravomocí jmenovat a odvolávat tajemníka magistrátu (současně se souhlasem ředitele krajského úřadu) a stanoví jeho plat dle zvláštních předpisů. Pokud nemá souhlas ředitele krajského úřadu je nicméně neplatné jmenování nebo odvolání tajemníka obecního úřadu. Statutární města tedy musejí na rozdíl od obcí zřídit úřad tajemníka magistrátu⁴⁵ (v menších obcích tuto funkci tajemníka přebírá starosta⁴⁶). Primátor také zodpovídá za rychlé přezkoumání obecního hospodaření za předchozí kalendářní rok (§ 42). Primátor má pravomoc svěřit komisi výkon v rámci přenesené působnosti, avšak až po projednání s ředitelem krajského úřadu. Dále může po Policii ČR požadovat spolupráci za účelem zabezpečení veřejného pořádku. Také odpovídá za přiměřené informování veřejnosti o aktivitách města, a to ve shodě se zákonem o svobodném přístupu k informacím.⁴⁷

⁴⁵ Zákon č. 128/2000 Sb. § 140

⁴⁶ Zákon č. 128/2000 Sb. § 103, odst. 4b

⁴⁷ Zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím

Náměstek primátora u statutárních měst zastává funkci místostarosty a může jich být i více.⁴⁸

Každý městský obvod a část spravuje správce (starosta).⁴⁹ Do funkce je volen obecním zastupitelstvem společně s místostarostou. Správce nebo starosta je jmenován Ministerstvem vnitra České republiky, nebo je dosazen na základě výsledků voleb v daném regionu.⁵⁰ Zákon mu stanoví působnost v daných okruzích: reprezentace obec navenek, jmenování a odvolávání tajemníka obecního úřadu se souhlasem ředitele krajského úřadu, zodpovídání za rychlé přezkoumání hospodaření obce za předchozí kalendářní rok, uzavírání a ukončování pracovního poměru se zaměstnanci obce a stanovení jejich mzdy, právo požadovat po Policii ČR kooperaci v rámci zabezpečení místních záležitostí. Je také zodpovědný za informovanost veřejnosti o obecních činnostech, rozhoduje o věcech, ve kterých mu rada obce udělila kompetence, svolává a řídí zasedání zastupitelstva obce a rady a spolu s místostarostou také podepisují právní předpisy obce.⁵¹

Dále mohou být v městských částech či obvodech jmenování tajemníci, obligatorně pouze v případě, pokud je jim svěřen výkon přenesené působnosti. Jmenování jsou starostou se souhlasem tajemníka magistrátu (jinak je jmenování neplatné).⁵²

Pokud není svolána ustavující schůze městského zastupitelstva městské části nebo obvodu, svolá ji magistrát. Ten má současně pravomoc rozpustit zastupitelstvo určité části či obvodu.⁵³

Rozdělení pravomocí orgánů statutárních měst a obecních úřadů je takové: orgány statutárních měst vykonávají úkoly v přenesené působnosti, která je jinak dána úřadům obce, orgány městských obvodů nebo částí vykonávají činnost v rámci přenesené působnosti, která je jinak dána obecním orgánům. Uvedenou změnu pravomocí mohou převést statutární města na orgány městských obvodů nebo částí pomocí statutu. Současně statutární město může delegovat na obce určité pravomoci orgánů městských částí nebo obvodů, ale jen s jejich souhlasem.

⁴⁸ Zákon č. 128/2000 Sb. § 140 odst. 1

⁴⁹ Zákon č. 128/2000 Sb. § 136.

⁵⁰ Zákon č. 128/2000 Sb. § 98.

⁵¹ Zákon č. 128/2000 Sb. § 103 a § 104.

⁵² Zákon č. 128/2000 Sb. § 140.

⁵³ Zákon č. 128/2000 Sb. § 137.

Pokud je přenesená působnost dána městským částem nebo orgánům, musejí tyto správní jednotky zabezpečit výkon přenesené působnosti. Součástí je finanční příspěvek z krajského rozpočtu.⁵⁴

Veškeré písemnosti úřední povahy vytvořené statutárním městem musejí být v záhlaví označeny spojením „statutární město“. Podobně se postupuje u městského obvodu (označení „městský obvod“), u městské části (označení „městská část“) a u magistrátu (označení Magistrát města).⁵⁵ Speciálním privilegiem městských obvodů nebo částí představuje vlastní znak a vlajka. Pokud obvody nebo části tyto symboly chtějí, musí se obrátit na předsedu PSP ČR. Ten rozhodne o udělení. Stejný situace nastává, pokud má dojít ke změně uvedených symbolů. Pokud dojde ke změně nebo udělení, zasílá kancelář PSP ČR Českému úřadu zeměměřickému a katastrálnímu úřadu zprávu o novém stavu.⁵⁶

Komise jakožto další orgán statutárních měst slouží jako orgán iniciativní a poradní, který zřizuje městská rada.⁵⁷ Je však také výkonným orgánem, pod podmínkou, že jí byl dán primátorem města výkon přenesené působnosti po dohodě s ředitelem krajského úřadu.⁵⁸

Dále se komise zodpovídá městské radě a ve věcech v rámci přenesené působnosti pak primátorovi. Předsedou se může stát osoba, která prokázala zvláštní odbornou způsobilost v oblasti komisi dané přenesené působnosti. Komise je usnášenischopná většinou hlasů všech členů.

Pokud je jakákoli vyhláška jakéhokoliv orgánu statutárního města v rámci samostatné působnosti v rozporu se zákonem obecným, zakročí Ministerstvo vnitra. To znamená, že vyzve k napravení. Jestliže daný orgán nezjedná nápravu do šedesáti dnů od doručení výzvy, MVČR pozastaví výkon tohoto rozhodnutí či opatření a určí další lhůtu ke zjednání nápravy. Aby došlo ke zrušení pozastavení výkonu je nutné odeslat sdělení města Ministerstvu vnitra o zjednání nápravy vč. příslušných příloh podle § 124 odst. 1. Pokud je vyhláška (ustanovení nebo usnesení) kteréhokoliv orgánu města závažně a zřejmě v rozporu s právem, má pravomoc Ministerstvo vnitra pozastavit výkon tohoto usnesení bez předchozí

⁵⁴ Zákon č. 128/2000 Sb. § 139.

⁵⁵ Zákon č. 128/2000 Sb. § 141. odst. 1, 2.

⁵⁶ Zákon č. 128/2000 Sb. § 142.

⁵⁷ Zákon č. 128/2000 Sb. § 122

⁵⁸ Zákon č. 128/2000 Sb. § 103 odst. 4 c)

výzvy k napravení a současně určit lhůtu ke zjednání nápravy. Jestliže ani po výzvách Ministerstva vnitra nedojde ve stanovených lhůtách k nápravě, podá Ministerstva vnitra návrh na zrušení usnesení příslušnému soudu. Pokud soud doposud nerozhodl a orgán města stačil zjednat nápravu, je orgán povinen o tom informovat soud a zároveň Ministerstvo vnitra. Tyto postupy se ale nevztahují na rozkol daného opatření a právními předpisy občanského, pracovního nebo obchodního práva – toto je upraveno zvláštním právním předpisem.⁵⁹

Pokud dojde k rozpornému usnesení v rámci přenesené působnosti orgánu města a zákona, je příslušný krajský úřad, který žádá zjednání nápravy ve lhůtě šedesáti dnů. Při nesplnění dané ustanovení krajský úřad zruší a oznámí to magistrátu města. Při významném rozporu může krajský úřad dané usnesení (rozhodnutí nebo opatření) zrušit bez předchozí výzvy.⁶⁰

Podobný postup nastává u městských částí nebo obvodů: jestliže městská část nebo obvod vydá usnesení v samostatné působnosti, které je v rozporu se zákonem, úřadem, který žádá nápravu je magistrát města.⁶¹ Pokud vydá městská část nebo obvod usnesení v rozporu se zákonem v přenesené působnosti, zruší magistrát města toto usnesení.⁶²

Všechna zrušená ustanovení má povinnost město vyvěsit po dobu minimálně patnácti dnů na svou úřední desku.

⁵⁹ Zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů ve znění pozdějších předpisů a 420/2004 Sb., o přezkoumávání hospodaření územních samosprávných celků a dobrovolných svazků obcí, ve znění zákona 413/2005 Sb.

⁶⁰ 128/2000 Sb. § 126

⁶¹ 128/2000 Sb. § 127

⁶² 128/2000 Sb. § 127a)

6 INSTITUT SAMOSTATNÉ A PŘENESENÉ PŮSOBNOSTI

V rámci orgánů obcí i statutárních měst jsou v ČR stanoveny pojmy samostatné a přenesené působnosti. V tomto ohledu systému místní správy patří Česká republika do takzvaného kontinentálního systému⁶³ – to znamená smíšený model na úrovni obcí a krajů. V rámci samostatné působnosti statutární město jedná na vlastní účet a vlastním jménem.

V samostatné působnosti města jsou věci, které se týkají přímo občanů statutárního města a jeho zájmů. Například uvádím uspokojování potřeb bydlení, ochranu a rozvoj zdraví, potřebu informací, výchovu a vzdělávání, dopravu a spoje, ochranu veřejného majetku, vyhlašování referend, schvalování rozpočtů a programů a další. Dle § 7⁶⁴ do samostatné působnosti mají pravomoc zasahovat státní orgány a krajské orgány, a to jen v případě nutnosti ochrany zákona, a navíc způsobem stanoveným zákonem. Rozsah činností v samostatné působnosti smí být omezen jen zákonem. § 8 dále tvrdí, že jde vždy o působnost samostatnou, jestliže zvláštní zákon nestanoví, že se jedná o věc v přenesené působnosti.

Ve věcech v rámci samostatné působnosti obce rozhoduje městské zastupitelstvo v záležitostech vymezených zákonem pro úřad zastupitelstva dle § 84 a § 85.⁶⁵

Jestliže orgán jedná ve věcech v přenesené působnosti, musela na něj být tato působnost delegována jiným orgánem. Jinak řečeno, obsah výkonu státní správy byl přenesen na územní samosprávu. Tuto činnost nevykonávají statutární města svým jménem, ale jménem státu. Statutární město musí brát ohled a respektovat státní zájmy, jelikož za kvalitu takto odvedené práce odpovídá stát. Hlava III. obecního zřízení hovoří o přenesené působnosti obcí, konkrétní ustanovení začínají § 61. V rámci přenesené působnosti jsou statutární města omezena, neboli musí brát v potaz ostatní zákony a právní předpisy, směrnice ústředních správních úřadů nebo usnesení vlády.

⁶³ HORZINKOVÁ, Eva a Vladimír NOVOTNÝ. Základy organizace veřejné správy v ČR. 2. upravené vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, s.r.o., 2010.

⁶⁴ Zákon č. 128/2000 Sb.

⁶⁵ Zákon č. 128/2000 Sb.

Úkoly vykonávající v rámci přenesené působnosti jsou hrazeny pomocí příspěvku ze státního rozpočtu.

Obecní zřízení formuluje několik druhů obcí v souvislosti na druh přenesené působnosti. Mimo základní rozsah máme ještě pověřený obecní úřad a úřad obce s rozšířenou působností.

Obec, která má pověřený obecní úřad je někdy nazývána obcí druhého typu. Tento pověřený obecní úřad rozhoduje ve správním řízení v prvním stupni o právech a povinnostech fyzických nebo právnických osob. Setkáváme se i s tím, že tuto činnost vykonává i pro okolní obce.

Posledním typem je obec s rozšířenou působností, kterou také nazýváme obcí třetího typu. Oproti jiným obcím má navíc určité pravomoci, a to nejen pro sebe, ale často i pro okolní obce. Také je mezičlánkem mezi státní správou a obecními a krajskými úřady. V roce 2002 byly zrušeny okresní úřady a obce převzaly až 80 % jejich činností na sebe. V souvislosti s tím vytyčila vyhláška ministerstva vnitra č. 388/2002 Sb. takzvané správní obvody rozšířené působnosti a výčet obcí spadajících do ní.

Do třetího typu patří všechna statutární města.

Výjimkou je zvláštní zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze. Ten říká, že hlavní město Praha má pro své území působnost kraje a rozšířenou působnost obce. Výkon přenesené působnosti tak nestanoví přímo zákon, ale vyhláška města – Statut hlavního města Prahy. Ten deleguje na některé městské části přenesenou působnost.

7 KOMPARACE NĚKTERÝCH PRAVOMOCÍ VYBRANÝCH STATUTÁRNÍCH MĚST (BRNO, OSTRAVA, PLZEŇ)

Výše vyjmenovaná statutární města se v souladu se zákonem č. 128/2000 Sb. člení na městské obvody (Plzeň, Ostrava) a na městské části (Brno). Ostrava je tvořena dvaceti třemi obvody (Moravská Ostrava a Přívoz, Ostrava-Jih, Slezská Ostrava, Poruba, Vítkovice, Nová Bělá, Stará Bělá, Mariánské Hory a Hulváky, Pustkovec, Petřkovice, Hošťálkovice, Lhotka, Nová Ves, Michálkovice, Proskovice, Radvanice a Bártovice, Martinov, Krásné Pole, Polanka nad Odrou, Svinov, Hrabová, Plesná, Třebovice), Plzeň deseti obvody (Plzeň 1, Plzeň 2 – Slovany, Plzeň 3, 4, Plzeň 5 - Křimice, Plzeň 6 - Litice, Plzeň 7 - Radčice, Plzeň 8 - Černice, Plzeň 9 - Malesice, Plzeň10 - Lhota) a do dvaceti devíti městských částí je členěno Brno (Brno - střed, Královo Pole, Žabovřesky, sever, Černovice, Židenice, jih, Nový Lískovec, Starý Lískovec, Kohoutovice, Bystrc, Jundrov, Komín, Řečkovice a Mokrá Hora, Mdlánky, Maloměřice a Obřany, Líšeň, Vinohrady, Slatina, Crlice, Bosonohy, Tuřany, Žebětín, Jehnice, Ivanovice, Útěchov a Ořešín).

Jestliže se podíváme blíže na kompetence zastupitelstev městských obvodů a částí odhalíme, že jsou přibližně v 60 procentech shodné. Následující řádky tyto pravomoci proberou, porovnají a blíže poukáží na jednotlivé difference.

7.1 ROZPOČET A ZÁVĚREČNÝ ÚČET

Problematikou schvalování, rozpočtem, jeho změn, předkládání závěrečného účtu a prostředků financování se zabývají statuty všech tří vybraných statutárních měst. Platí tedy, že městské zastupitelstvo schvaluje pravidla pro sestavení rozpočtu, koncept rozpočtového výhledu a vlastní rozpočet města. Difference najdeme hlavně v jednotlivých formulacích a v administrativním rozčlenění. Město Ostrava dle svého statutu musí projednat a schválit rozpočet do 15. prosince současného rozpočtového roku a do 30. prosince městské obvody.

Rozpočtový výhled je sestaven na dobu 3 let a každým rokem je obměňován.⁶⁶ Rozpočtový výhled tvoří základní dokument při tvorbě rozpočtu. Při neschválení rozpočtu města ani rozpočtu městského obvodu do třicátého prvního prosince současného rozpočtového roku, se přechází na takzvané rozpočtové provizorium od 1. ledna roku následujícího platící do doby než se schválí rozpočet. Rozpočtové provizorium musí být nejpozději do 31. prosince schváleno.⁶⁷ Města i městské obvody mohou zasahovat do ročního rozpočtu v max. míře 20 % rozpočtového objemu.

Povinnost rady města je předkládat městskému zastupitelstvu zprávu o hospodaření a závěrečný účet městského obvodu. Zastupitelstvo je před schválením rozpočtu pro další rozpočtový rok prověří, buď bezvýhradně nebo s výhradami, a případně přijme opatření pro nápravu.⁶⁸

V případě Brna se schvalují rozpočtová pravidla pro další rozpočtový rok nejpozději k 30. červnu současného rozpočtového roku. Tato pravidla platí také pro městské části. Základem je rozpočtový výhled, který je na rozdíl od Ostravy pětiletý. Jeho schvalovací proces je naproti schvalování v Ostravě komplikovanější: Městské části je skrze svá zastupitelstva schvalují nejpozději k 30. září a poté jej do 15 dnů musí odevzdat městu Brnu, pomocí Odboru rozpočtu a financování Magistrátu města Brna. Městské zastupitelstvo musí rozpočtový výhled odsouhlasit nejpozději k 31. prosinci daného rozpočtového roku.⁶⁹

Jestliže by nedošlo ke odsouhlasení rozpočtu pro další rozpočtový rok, bude rozpočet města či městské části od 1. ledna dalšího roku spravován do schválení rozpočtu skrze rozpočtové provizorium.⁷⁰ Městské části a město samotné během prvních tří měsíců nového rozpočtového roku sestaví závěrečný účet za předešlý rozpočtový rok. Kromě toho dává město přezkoumávat vybranému auditorovi své hospodaření a hospodaření svých částí. Do třicátého června nového rozpočtového

⁶⁶ Statut města Ostravy, čl. 10.

⁶⁷ Statut města Ostravy, čl. 10, odst. 11.

⁶⁸ Statut města Ostravy, čl. 10, odst. 13.

⁶⁹ Statut města Brna, čl. 76, odst. 3.

⁷⁰ Statut města Brna, čl. 76, odst. 5, 6.

roku se předloží výsledky městskému zastupitelstvu a zastupitelstvu městských částí, a ty poté vyvodí v případě nedostatků eventuální důsledky.⁷¹

Město Plzeň má stejně jako Ostrava rozpočtový výhled na 3 roky. Samotný proces tvorby a schvalování rozpočtu je ale podobnější městu Brnu. Rozpočet musí být zhotoven do třicátého června současného rozpočtového roku. Tyto principy a pravidla stanoví městská rada. Vzájemné vztahy v rámci financí mezi rozpočtem města a rozpočtem městských obvodů by měl být potvrzen zastupitelstvem nejdéle k 20. listopadu daného roku. Pokud se tak nestane, vychází se pro sestavení rozpočtu ze schváleného finančního vztahu z předcházejícího roku. Rozpočet městských obvodů schvalují jednotlivá zastupitelstva a předkládají jej městskému zastupitelstvu ke schválení.⁷² Pokud by k odsouhlasení rozpočtu nedošlo, přechází se od prvního ledna nového kalendářního roku automaticky na rozpočtové provizorium. V rámci provizoria může městské zastupitelstvo čerpat výdaje za měsíc max. ve výši 7 % z návrhu rozpočtu, které doporučilo zastupitelstvo. Podobně se postupuje pokud nedojde ke schválení rozpočtu městského obvodu. Schválený městský rozpočet ale není podmínkou, aby byl schválen rozpočet obvodu.⁷³

Nejdéle k 30. červnu následujícího roku musí být projednán závěrečný účet města za předchozí rozpočtový rok. Závěrečné účty obvodů musí být projednány v odpovídající lhůtě než dojde k projednání závěrečného účtu statutárního města a jejich výsledek musí být zveřejněn minimálně 15 dnů před projednáváním.⁷⁴

7.2 PŘÍJMY MĚSTA A JEHO ČÁSTÍ/OBVODŮ

Základní podmínkou k sestavení a schválení rozpočtu m. částí či obvodů, je vědomost o strukturálním složení příjmů. Sem patří všechny příjmové položky představující finance určené na fungování daného obvodu. Abychom se lépe orientovali ve systému příjmů jednotlivých statutárních měst, přikládám sestavenou porovnávací tabulku:

⁷¹ Statut města Brna, čl. 76., odst. 35-40.

⁷² Statut města Plzně, čl. 28d.

⁷³ Statut města Plzně, čl. 28e.

⁷⁴ Statut města Plzně, čl. 29.

Brno ⁷⁵		Plzeň ⁷⁶	Ostrava ⁷⁷	
Účelové dotace ze státního rozpočtu		Výnosy z daní	Příjmy z majetku	
Účelové dotace z rozpočtu města	Pečovatelské služby	Příjmy z vlastního majetku a majetkových práv	Kapitálové příjmy	50% z prodeje nemovitostí svěřených městskému obvodu a jím spravované; Prodej nemovitých věcí získaných městským obvodem
	Odlehčovací služby a centra denních služeb			
	Romské středisko			
	Pro dobrovolné hasiče			
	Pro vedení matriky MČ Brno-střed			
Neúčelové dotace z rozpočtu města podle:	Počtu obyvatel	Příjmy z vlastního hospodaření	Příjmy z prodeje majetku	
	Počtu žáků na ZŠ a MŠ			
	Plochy veřejné zeleně			
	Rozsahu logistických tras			
	Výměry městské části			
Specifické dotace z rozpočtu města		Příjmy z hospodářské činnosti právnických osob založených městem/městskou částí	Příjmy z výsledku hospodaření města	
Příjmy z prodeje movitého a nemovitého majetku	20% z prodeje majetku města	Výnosy z místních poplatků.	Z hospodaření právnických osob založených městem	
	50% z prodeje svěřeného nemovitého majetku uskutečněného do 6.11.2003			
Příjmy ve výši 10% z prodeje svěřených nemovitostí dle Pravidel prodeje domů, bytů a nebytových prostor		Příjmy z vlastní správní činnosti	Z vlastní činnosti a výkonu správy	

⁷⁵ Statut města Brna, čl. 76, odst. 7-22.

⁷⁶ Statut města Plzně, čl. 28a.

⁷⁷ Statut města Ostravy, čl. 10, odst. 19.

Příjmy ze svěřeného majetku a majetkových práv.	Státní a krajské dotace.	Z vybraných pokut uložených městským obvodem.
Příjmy z výsledků vlastního hospodaření.	Státní příspěvky na fungování přenesené působnosti.	Výnosy z poplatků.
Příjmy z činnosti právnických osob zřízených městem.	Prostředky získané ze správní činnosti ostatních orgánů státní správy.	Z činnosti organizačních složek zřízených městem.
Příjmy z místních poplatků. ⁷⁸	Dary a příspěvky.	Z výnosu daně z nemovitosti.
Příjmy ze správních poplatků.	Podíl z příjmů z loterií a jiných podobných her.	Dotace ze státního a krajského rozpočtu a jiných fondů.
Příjmy z poplatků za vypouštění škodlivých látek do ovzduší.		Dary a příspěvky.
Příjmy z příspěvků na sdruženou činnost od jiných městských subjektů.		Návratná finanční výpomoc z rozpočtu města.
Dary, nahodilé příjmy atp.		Poplatky za ukládání odpadů na skládkách.
Dotace poskytnuté během roku od státu a kraje.		Příjmy z úhrady z vytěženého a zpracovaného nerostu.
Dotace z jiných veřejných rozpočtů.		

Zdroj: VAŇKOVÁ, Jana. *Statutární města*. Plzeň, 2014. Bakalářská práce. Západočeská univerzita v Plzni. Fakulta právnická. Katedra veřejné správy.

7.3 PROGRAM ROZVOJE VE STATUTÁRNÍCH MĚSTECH

Kompetence města Brna i jeho městských částí definují jeho statuty. Za rozvoj území a regeneraci v rámci regionálních spojení zodpovídá město prostřednictvím zastupitelstva, skrze stále rozšiřující se databáze všech tematických složek. Tato aktivita zahrnuje také uzavírání naplánovaných kontraktů. Vymezování územně funkčních vztahů jiných obcím v rámci regionu, zastávání funkce investora (správa přidělených prostředků a jejich získávání), vydávání závazných stanovisek k programům regionální spolupráce, evidence investičních akcí

⁷⁸ S výjimkou poplatků za povolení vjezdu motorových vozidel, za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů.

a záštita města při žádosti o dotace.⁷⁹ Kompetence částí města vyplývají ze vztahu podřízenosti městu v souvislosti s regionální strategií: zpracovávají program určený jejich městské části, uplatňují městské strategické dokumenty a vyjadřují se k nim, zasahují do strategického plánování a zastávají úřad investora.⁸⁰

Systém rozmístění kompetencí ve městě Plzni je téměř totožný. Městské orgány opatřují a potvrzují rozvojový plán, připravují a s veřejností probírají budoucí opatření, odpovídají za kvalitu zpracování územního plánu, předávají svá stanoviska, mají na starosti spolupráci jednotlivých územně-plánovacích postupů mezi městy navzájem, popř. mezi obcemi nebo obvody a pečují o informační rovinu rozvoje.⁸¹ Obvodní orgány naproti tomu jen vypracovávají a zaštiťují úkoly, které jsou jim podřízené: mají v kompetenci doporučení orgánům s celoměstskou působností zajišťování plánu rozvoje města a jeho změn a dalších koncepčních, strategických a územně-plánovacích dokumentací a jejich doplňků, aktualizací a změn, vydávání doporučujících stanovisek ke strategickým koncepcím, podávání návrhu orgánům města na opatření, které není v působnosti obce, a správa kroniky obvodu.⁸²

Ostravský statut je oproti statutům Brna a Plzně k problematice skromnější. Odkazuje na § 30 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči (ve znění zákona ČNR č. 425/1990 Sb.), ve znění pozdějších předpisů. Pravomoci obcí a působení města jsou shrnuty ve dvou bodech: vyjadřovat se k územnímu a regulačnímu plánu rozvoje města k přípustnosti regulativů územního plánu.⁸³

7.4 SCHVALOVÁNÍ A VYDÁVÁNÍ OBECNĚ ZÁVAZNÝCH VYHLÁŠEK

Obec vydává obecně závazné vyhlášky, které představují dokumenty právní povahy. Pravomoc je vydávat je zaručena Ústavou a zákonem č. 128/2000 Sb. V Ústavě je to konkrétně článek 104 odst. 3., který sděluje následující: *„Zastupitelstva mohou v mezích své působnosti vydávat obecně závazné*

⁷⁹ Statut města Brna, čl. 18.

⁸⁰ Statut města Brna, čl. 19.

⁸¹ Statut města Plzně, čl. 18.

⁸² Statut města Plzně, čl. 18.

⁸³ Statut města Ostravy, čl. 12.

vyhlášky.“, zákon č. 128/2000 Sb. v §10 říká toto: „*Povinnosti může obec ukládat v samostatné působnosti obecně závaznou vyhláškou*“. Obecně závazné vyhlášky patří k zabezpečení lokálních záležitostí veřejného pořádku, k ochraně životního prostředí, pro pořádání, ukončení a průběh veřejných akcí a tam, kde to stanoví jinak zákon.⁸⁴

Ostravský statut vymezuje obecně závaznou vyhlášku jako legislativní předpis, který je vydáván v přenesené působnosti města skrze městské zastupitele.⁸⁵ Nejprve členové městského zastupitelstva nebo rady podají návrh na vydání. Poté se návrh předloží městskému obvodu na projednání v min. lhůtě třiceti pracovních dnů (výjimkou jsou naléhavé obecné zájmy). Pokud dojde ke schválení vyhlášky, musí se vyhlásit na úřední desce magistrátu (jedna z podmínek platnosti) a jiných úřadů městských obvodů (to však není podmínkou platnosti) po dobu 15 dnů.⁸⁶ Působnost vydaných vyhlášek může být pro jeden nebo více obvodů nebo může být pro celé město.⁸⁷

Statut Plzně obsahuje téměř stejné, ale přeformulované definice procesu vydávání vyhlášek, avšak některé související úkony jsou více rozšířeny nebo specifikovány. Plzeňský statut chápe budoucí právní postavení vyhlášky v souvislosti s českým i mezinárodním právním řádem: „... *musí být v souladu s Ústavou ČR, ústavními a jinými zákony, mezinárodními smlouvami, k jejichž ratifikaci dal Parlament souhlas a jimiž je Česká republika vázána*⁸⁸, *nařízeními vlády a vyhláškami ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy a tímto Statutem.*“⁸⁹

Článek 1 stanoví míru zodpovědnosti za podobu vyhlášky (faktickou i formální): věcný záměr dokumentu vytyčí zpracovateli (nebo příslušnému orgánu magistrátu) rada města či městského obvodu. Zpracovatel návrh vyhotoví a je zodpovědný za výslednou gramatickou, formální a stylistickou stránku (návrh musí mít odpovídající právní rámec).⁹⁰ Poté, co ji zpracovatel vyhotoví, zašle ji na projednání orgánům města nebo orgánům, pod které patří změna týkající se návrhu. Na vyjádření mají orgány alespoň 30 pracovních dnů, jestliže není v obsahu vyhlášky „*návrh Statutu nebo o návrh právních předpisů města*

⁸⁴ Zákon č. 128/2000 Sb., §10, odst. a, b, c, d.

⁸⁵ Statut města Ostravy, čl. 31, odst. 1, 2.

⁸⁶ Statut města Ostravy, čl. 31, odst. 3-5.

⁸⁷ Statut města Ostravy, čl. 31, odst. 6

⁸⁸ Ústava ČR, čl. 10

⁸⁹ Statut města Plzně, čl. 33, odst. 2.

⁹⁰ Statut města Plzně, Zásady pro vypracování právních předpisů, čl. 2.

o koeficientu daně z nemovitostí či o zavedení a výši místních poplatků a daní nebo jejich změn“. V tom případě je min. doba na projednání dvojnásobná (tzn. 60 dnů). V případě, že se návrh vrátí s určitými připomínkami, zhodnotí zpracovatel účelnost každé připomínky, a buď je zahrne do textu, nebo ne. V případě, že ne, dokument předloží před příslušnou komisí ke schválení a poté před právní komisí městské rady nebo právnímu odboru magistrátu na posouzení legislativní stránky.⁹¹ Zpracovatel musí před předložením dokumentu k vyhlášení vyhotovit takzvanou důvodovou zprávu. V obsahu se můžeme dočíst vyhodnocení současného stavu a důvod pro vznik vyhlášky, vysvětlení systému nových změn, jejich dopady a vyhodnocení průběhu a výsledku řízení o připomínkách se stanoviskem, z jakého důvodu byly některé připomínky přijaty či zamítnuty.⁹² Vyhlášení dokumentu se vyvěsí na úřední desce plzeňského magistrátu. Zpracovatel je navíc zodpovědný za vytištění vyhlášky a její distribuci ke dni platnosti.⁹³

Brněnský statut je v rámci obsahové stránky nejbližší ostravskému statutu, to znamená, že nemá někdy až puntičkářskou podobu plzeňského statutu. Brněnský statut dává možnost, aby návrhy vyhlášek podávali zastupitelé, radní a starostové městských částí, popř. jejich tajemníci. Poté, co je návrh zpracován, je předložen k řízení o připomínkách. Následující postup vyhlášení vyhlášky je totožný s postupem uvedeným v brněnském statutu.⁹⁴

⁹¹ Statut města Plzně, Zásady pro vypracování právních předpisů, čl. 3.

⁹² Statut města Plzně, Zásady pro vypracování právních předpisů, čl. 4.

⁹³ Statut města Plzně, Zásady pro vypracování právních předpisů, čl. 5.

⁹⁴ Statut města Brna, čl. 77.

8 ANALÝZA VYBRANÝCH PRAVOMOCÍ HLAVNÍHO MĚSTA PRAHY

Dříve se části Prahy číslovaly dle lokality, např. Praha – Nusle, ale tento systém byl v roce 2001 zrušen. Od té doby je hlavní město rozděleno do 22 obvodů očíslovaných Praha 1 - Praha 22. Předchozí označení Praha - Jižní město se od roku 2001 eviduje jako Praha 11, Praha - Modřany jako Praha - 12 a podobně.

8.1 ZPŮSOB PROJEDNÁVÁNÍ ROZPOČTU HLAVNÍHO MĚSTA PRAHY A MĚSTSKÝCH ČÁSTÍ

Organizace hlavního města Prahy předkládá nejpozději k 30. červnu daného roku návrh na rozpočet na další rozpočtový rok Magistrátu hlavního města.⁹⁵ Ten posléze sestaví rozpočtový návrh na další rozpočtový rok na základě rozpočtového návrhu roku uplynulého. V průběhu sestavování je důležité brát ohled na způsoby jeho pokrytí, na požadavky jednotlivých částí a organizací města Prahy a taktéž na takzvaný rozpočtový 5-letý výhled.⁹⁶ Takto sestavený návrh se předkládá na projednání městské radě. Ta má povinnost ho projednat nejpozději k 26. říjnu, z toho důvodu, aby ho nejpozději k 31. říjnu stejného roku mohla odevzdat na projednání jednotlivým městským částem. Maximální pětidenní lhůtu mezi schválením a odesláním stanoví vyhláška.⁹⁷ Jednotlivé části Prahy musí sdělit svůj postoj k návrhu rozpočtu nejpozději k 20. listopadu. Toto stanovisko předají Radě hlavního města, a ta ho projedná během procesu schvalování rozpočtu.⁹⁸

Magistrát hl. města Prahy (dále pouze MHMP) oznámí jednotlivým městským částem návrh vztahů v rámci financí na další rozpočtový rok, který projedná Rada hl. města Prahy, maximálně do 10. září.⁹⁹ Části Prahy poté oznámí magistrátu své postoje k návrhu do čtrnácti dnů od obdržení. Pokud by stanovisko sděleno

⁹⁵ Statut hlavního města Prahy, §5, odst. 1.

⁹⁶ Statut hlavního města Prahy, §5, odst. 2.

⁹⁷ Statut hlavního města Prahy, §5, odst. 3.

⁹⁸ Statut hlavního města Prahy, §5, odst. 3.

⁹⁹ Statut hlavního města Prahy, §6, odst. 1.

nebylo, bere se jako by bylo bez připomínek.¹⁰⁰ Jestliže byla stanoviska odeslána městskými částmi, má MHMP povinnost je projednat se zástupci městských částí, a to ve lhůtě čtrnácti dnů od obdržení. Pokud městské části nesouhlasí se změnami, pošlou MHMP do 7 dnů od ukončení projednání „*písemné námitky s odůvodněním svého nesouhlasu*“. Rozpočtový návrh poté projedná Rada hl. města Prahy (dále pouze RHMP), která také rozhoduje o eventuálních námitkách městských částí.¹⁰¹

V případě, že dojde k nesouhlasu Rady s připomínkami městských částí, napíše Rada vlastní námitku, jejíž složkou bude návrh finančního vztahu, a pošle ho na projednání orgánu hl. města Prahy, který schvaluje rozpočet.¹⁰² V případě, že dojde ke schválení rozpočtového návrhu, pak takový návrh znamená zásadní dokument k následnému návrhu rozpočtu každé městské části.¹⁰³

Poté, co je schválen rozpočet Prahy, mohou schvalovat rozpočet samy městské části. V případě, že nedojde v městské části ke schválení rozpočtu k 31. prosinci rozpočtového roku, tak poté od 1. ledna dalšího rozpočtového roku je rozpočet řízen pravidly podle rozpočtového provizoria, zatímco schvalování rozpočtu městských částí běží podle předem určeného časového harmonogramu.¹⁰⁴

Organizace hl. města Prahy předloží magistrátu podklady pro „*vyúčtování finančních vztahů ke státnímu rozpočtu, rozpočtům krajů, obcí, státním fondům, Národnímu fondu a jiným rozpočtům a k hospodaření dalších osob.*“ k 15. únoru a podklady pro „*... hospodaření s majetkem a o dalších finančních operacích, včetně tvorby a použití fondů v tak podrobném členění a obsahu, aby bylo možné zhodnotit finanční hospodaření územního samosprávného celku a svazku obcí a jimi zřízených nebo založených právnických osob.*“ k 28. únoru.¹⁰⁵ Poté, co jsou podklady projednány s jejich předkladateli, dá dohromady magistrát návrh závěrečného účtu a nejdéle k 15. dubnu ho předá jednotlivým městským částem. Ty sdělí své stanovisko do 14 dnů od obdržení návrhu závěrečného účtu.¹⁰⁶

¹⁰⁰ Statut hlavního města Prahy, §6, odst. 2.

¹⁰¹ Statut hlavního města Prahy, §6, odst. 3.

¹⁰² Statut hlavního města Prahy, §6, odst. 4.

¹⁰³ Statut hlavního města Prahy, §6, odst. 5.

¹⁰⁴ Statut hlavního města Prahy, §6, odst. 7, 8.

¹⁰⁵ Statut hlavního města Prahy, §7, odst. 1.

¹⁰⁶ Statut hlavního města Prahy, §7, odst. 2.

V souvislosti s odsouhlasením návrhu závěrečného účtu projedná Rada Prahy stanoviska městských částí.¹⁰⁷

Závěrečný účet hl. města Prahy a městských částí předkládají magistrátu městské části nejpozději patnáctého února a podklady předkládají do 28. února. Poté, co je projednáno vyúčtování s magistrátem sestaví městská část svůj návrh závěrečného účtu a o výsledku jeho schvalování informuje hlavní město Prahu.¹⁰⁸

8.2 PŘÍJMY HLAVNÍHO MĚSTA PRAHY

Systém finančních zdrojů hl. města Prahy je víceméně stejná jako struktura v kapitole 7.2 (Příjmy města a jeho městských částí/obvodů). Důvod je nasnadě: zákon stanoví možnosti financování, a ty samy o sobě reprezentují dané skupiny.

Hlavní město Praha má tedy příjmy z uvedených prostředků:

- příjmy ze svěřeného majetku a majetkových práv
- příjmy ze zdaňované činnosti
- příjmy z činnosti právnických osob zřízených městem
- příjmy z výkonu správní činnosti (správní poplatky, pokuty, odvody)
- výnosy z místních poplatků
- příjmy z daně z nemovitostí (v rámci jednotlivých městských částí)
- účelové dotace z rozpočtů HMP a státu, a z jiných účelových fondů (např. EU)
- peněžní dary a příspěvky
- návratné zdroje¹⁰⁹
- jiné příjmy.¹¹⁰

¹⁰⁷ Statut hlavního města Prahy, §7, odst. 3.

¹⁰⁸ Statut hlavního města Prahy, §8.

¹⁰⁹ Jejich objem může překročit 40 % příjmů schváleného rozpočtu pouze se souhlasem zastupitelstva hlavního města Prahy a podíl výdajů na dluhovou službu nesmí překročit 15 % z rozpočtu.

¹¹⁰ Statut hlavního města Prahy, §9.

8.3 SCHVALOVÁNÍ A VYDÁVÁNÍ OBECNĚ ZÁVAZNÝCH VYHLÁŠEK

Praha má speciální úpravu pro schvalování a projednání návrhů nařízení a obecně závazných vyhlášek s městskými částmi a současně pro způsob jejich vyhlášení v částech Prahy. Uvedený proces vymezuje 5. část, § 22 až § 24, a to tímto způsobem: jestliže má v plánu vedení Prahy změnit nebo zavést obecně závaznou vyhlášku, má povinnost její zpracování před přijetím předat k vyjádření každé městské části. Takto zpracovaný návrh musí zahrnovat všechny potřebné náležitosti, především kalkulaci nákladů a znalecké posudky o dopadech.¹¹¹

Každá městská část má na vyjádření lhůtu, která je stanovena v obecném zákoně, přesto vedení Prahy může na základě rozhodnutí Rady města tuto dobu zkrátit. Praha je však povinna sdělit městské části zkrácenou lhůtu už při podání návrhu, v opačném případě platí zákonem stanovená lhůta. Lhůta pro připomínky smí být kratší než patnáct dnů jen pokud to umožňuje speciální zákon, na jehož základě je vydáván právní předpis hl. města Prahy.¹¹²

Město Praha má povinnost s podáním návrhu vyvěsit tento návrh nového pr. předpisu na elektronické úřední desce určené stanoveným subjektům k připomínkovému řízení, a současně elektronickou cestou oznámit podání tohoto návrhu jednotlivým městským částem.¹¹³

Pokud má městská část zásadní připomínku, má právo ji k zaslanému návrhu pr. předpisu uplatnit, v tom případě takovou připomínku v připomínkovém dokumentu označí slovy "tuto připomínku považuje městská část za zásadní".¹¹⁴ Jestliže hlavní město nevyhoví takové připomínce, je povinno uvést tuto skutečnost ve znění pr. předpisu.¹¹⁵ V případě obecně závazné vyhlášky, skrze kterou je vydáván Statut hl. města Prahy, se za zásadní považují všechny připomínky.¹¹⁶

¹¹¹ Statut hlavního města Prahy § 22 odst. 1.

¹¹² Statut hlavního města Prahy § 22 odst. 2.

¹¹³ Statut hlavního města Prahy § 22 odst. 3.

¹¹⁴ Statut hlavního města Prahy § 23 odst. 1.

¹¹⁵ Statut hlavního města Prahy § 23 odst. 2.

¹¹⁶ Statut hlavního města Prahy § 23 odst. 3.

Bezodkladně po schválení musí poslat hlavní město upravený předpis s připomínkami všem městským částem.¹¹⁷ Současně musí být předpis ve lhůtách stanovených zákonem vyvěšen na úředních deskách městských částí.¹¹⁸

8.4 PROGRAM ROZVOJE HLAVNÍHO MĚSTA PRAHY

Statut Prahy tematiku městského rozvoje i samostatných částí formuluje do formy debaty mezi státními orgány, městskými částmi a pořizovatelem. Základní vztah je mezi pořizovatelem a městskou částí. Pořizovatel předá městským částem podklady k územnímu návrhu města, který vypracoval dle daných legislativních předpisů. Městské části se mohou vyjádřit do šedesáti dnů od doručení skrze své stanovisko k návrhu. Pokud svého práva nevyužijí, bere se jejich stanovisko za souhlasné.¹¹⁹ Poté pošle pořizovatel každé městské části „zprávu o uplatňování zásad územního rozvoje hlavního města Prahy“. Poté probíhá jednání o návrhu zásad mezi pořizovatelem a městskými částmi, každá městská část může uplatnění své připomínky, nejdéle ale do třiceti dnů od ukončení jednání. Posléze se návrh zásad zasílá ke schválení na Ministerstvo pro místní rozvoj. Jestliže Ministerstvo dá svůj souhlas, pořizovatel zahájí řízení o zásadách územního rozvoje hl. města Prahy, k němuž pozve skrze veřejnou vyhlášku jednotlivé městské části do třiceti dnů před zahájením. Ty zodpovídají za vystavení vyhlášky po dobu třiceti dnů od jejího doručení. Při veřejném projednávání mají možnost městské části podávat proti návrhu zásad připomínky.¹²⁰

Pokud městské zastupitelstvo rozhodne o opatření územního plánu Prahy, vypracuje pořizovatel návrh zadání územního plánu a předá ho městským částem. Ty mohou do třiceti dnů od doručení podávat připomínky. Pokud je součástí zadání územního plánu vypracování konceptu územního plánu, má pořizovatel povinnost ohlásit městským částem místo a čas konání projednávání tohoto konceptu. Městské části poté mohou podávat připomínky po dobu patnácti dnů od projednání. Pokud městská část, považuje některou připomínku za zásadní, označí ji takto: „tuto připomínku považuje městská část za zásadní“. V případě

¹¹⁷ Statut hlavního města Prahy § 24 odst. 1.

¹¹⁸ Statut hlavního města Prahy § 24 odst. 2ab.

¹¹⁹ Statut hlavního města Prahy, § 25a.

¹²⁰ Statut hlavního města Prahy, § 25b, odst. 1-5.

nesouhlasu pořizovatele, předloží návrh k posouzení Radě města. Ta poté rozhodne a toto rozhodnutí je finální a musí být respektováno oběma aktéry. Po rozhodnutí Rady má podněcovatel připomínky povinnost do třiceti dnů sdělit rozhodnutí Rady pořizovateli.¹²¹

Po jednání o konceptu a následujícím řízení o připomínkách vybídne městská část pořizovatele k obstarání návrhu regulačního plánu pro danou oblast. Po obdržení má možnost městská část vznášet požadavky po dobu 30 dnů. Následuje jednání mezi městskou částí a pořizovatelem. Poté nastává veřejné projednání, ve kterém má možnost městská část podávat připomínky, včetně důležitých připomínek, o kterých rozhodne městské zastupitelstvo. Městská část na něj musí upozornit prostřednictvím své vystavené vyhlášky upozornit minimálně 30 dnů předem.¹²²

Zvláštním dokumentem v souvislosti s rozvojem hlavního města Prahy je takzvaný Strategický plán hl. města Prahy. Zpracovatel plánu předá městským částem kopie konceptu, ty jej poté do šedesáti dnů od obdržení okomentují skrze připomínky. Poté se městským částem odešlou návrhy plánů a mají opět šedesátidenní lhůtu na připomínky. Na pozdější připomínky není brán zřetel.¹²³

¹²¹ Statut hlavního města Prahy, § 25, odst. c.

¹²² Statut hlavního města Prahy, § 25, odst. d.

¹²³ Statut hlavního města Prahy, § 26.

9 PREZENTACE MĚST

Součástí statutů měst je vymezení znaků a symbolů měst a předpoklady pro jejich používání. Souvisí to s dobrým jménem, na kterém si statutární města zakládají. Současně každá městská část užívá vlastní symboly. Používání těchto znaků podléhá znění § 34a a § 142 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů, a dále je vymezuje zákon č. 352/2001 Sb., o užívání státních symbolů České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Při komparaci postojů jednotlivých měst v rámci problematiky sebezprezentace, lze vyzorovat určitou svobodu města, která je znát nejen v jejich statutech.

9.1 BRNO

Statut města Brno definuje užívání symbolů města a městských částí. Konkrétně článek 81 (Symboly města) určuje užívání znaku, loga města, vlajky, znaků a vlajek městských částí.

Znak města pochází z reálné původní podoby znaku z roku 1315 a znázorňuje trojhranný gotický zaoblený štít, dělený na čtyři pole třemi vodorovnými čarami. „*Při vrchu štítu je bílý (stříbrný) pruh, pod ním je pruh červený, dále pruh bílý (stříbrný) a dole pruh červený.*“ Znak má přesné geometrické vymezení: poměr šířek pruhů je shora 1:2:2:2 a poměr šířky k výšce znaku je 6:7.¹²⁴

Zobrazení znaku je možné pouze ve čtyřech verzích, výslovně je povoluje statut. Je možné kombinovat červenou barvu s bílou (popř. stříbrnou), které mohou být, nebo nemusejí být ohraničeny černou barvou.¹²⁵ Za pátou variantu znaku můžeme zvolit jednobarevné provedení (zpravidla černé), kde se zobrazí původní červená barva šrafováním.¹²⁶

Znak Brna smějí používat všechny městské orgány Brna, včetně předškolních zařízení, škol či vysokých škol. Pokud dá Rada města souhlas, mohou užívat znak

¹²⁴ Statut pro užívání znaku, vlajky a loga města Brna, článek 2 odst. 1.

¹²⁵ Statut pro užívání znaku, vlajky a loga města Brna, článek 2 odst. 2.

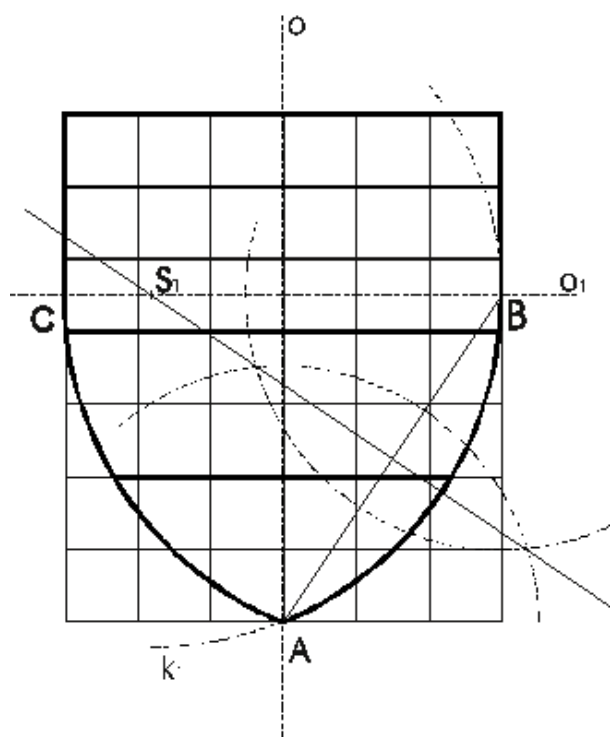
¹²⁶ Statut pro užívání znaku, vlajky a loga města Brna, článek 2 odst. 4.

i jiné orgány. Znak je možné použít pro pamětní, slavnostní, prezentační tiskoviny, a také pro tiskoviny související s mezinárodní akcí konanou pod záštitou primátora města, anebo pro vnitřní navigaci nebo na tabulích, které jsou umístěny na památkách. V jiných situacích je doporučeno použít logo města, které není tak významné (na rozdíl od Ostravy).

Každá z 29 městských částí má vlastní znak, statut ale stanoví, že musí vyplývat z historicky doložených podob, nebo které byly vytvořeny po roce 1990.¹²⁷ Předpoklady pro užívání znaku městské části jsou v podstatě totožné s použitím znaku. Použití znaku povoluje starosta městské části.¹²⁸

Vymezena je také vlajka města a městské logo. Předpoklady k jejich užívání jsou stanoveny v čl. 9, 10 a 11.¹²⁹

NÁKRES KONSTRUKCE ZNAKU MĚSTA BRNA

Obrázek 1 Pokyny k vyhotovení znaku města Brna, nalezeno ve Statutu pro užívání znaku, vlajky a loga města Brna

¹²⁷ Statut pro užívání znaku, vlajky a loga města Brna, článek 4 odst. 1.

¹²⁸ Statut pro užívání znaku, vlajky a loga města Brna, článek 5, odst. 1-3.

¹²⁹ Statut pro užívání znaku, vlajky a loga města Brna.

9.2 PLZEŇ

Předpoklady pro užívání symbolů statutárního města Plzně jsou stanoveny plzeňským statutem v části šesté pod názvem Symboly a ceny města. Městský znak je vcelku komplikovaný, z tohoto důvodu ho nebudu popisovat. Mohu však zmínit, že se dělí na velký a malý. Dle čl. 34 odst. 3 je jakákoli karikatura, hanobení nebo zesměšnění znaku zakázáno. Znak Plzně smějí užívat *všechny orgány a organizační složky města, jakožto i příspěvkové organizace a jiné právnické osoby, jich je Plzeň jediným členem, společníkem nebo akcionářem*¹³⁰, a v případě, že nejsou cílem komerční účely nebo propagace podnikatelské činnosti, mohou je se souhlasem Rady města používat i občané. Pokud by se jednalo o komerční účely, smí být toto použití zpoplatněno.¹³¹ Postihy za špatné použití městských symbolů má v pravomoci magistrát a ochrana znaku města představuje pro občany věc jejich občanské cti.¹³²

Obrázek 2 Velký znak Plzně, nalezeno na: <https://zlataky.cz/stibrna-investicni-medaile-1-kg-statutarni-mesta-Cr-plzen-2011-standard-p-1128.html>

Pro použití vlajky města není třeba souhlasu orgánu města, ale za předpokladu, že bude vlajka použita důstojným způsobem.¹³³ Většinou se užívá k výzdobě města při slavnostních příležitostech, a v případě, že je užívána spolu s ostatními

¹³⁰ Statut města Plzně, článek 34, odst. 4.

¹³¹ Statut města Plzně, článek 34, odst. 6.

¹³² Statut města Plzně, článek 34, odst. 8.

¹³³ Statut města Plzně, článek 35, odst. 2.

vlajkami, patří jí nejčestnější místo (zajisté mimo státní vlajky).¹³⁴ Plzeň má taktéž dané barvy města. Jsou jimi bílá, žlutá, zelená a červená a v uvedeném pořadí jsou užívány také na stužkách, v takzvaných kvadrikolórách.¹³⁵ Město Plzeň má i svou vlastní pečeť, u té je daná podmínka, že musí být pouze z červeného vosku. Pečetidlo města má svůj obraz už od roku 1307. Může ho užívat jen primátor a je nepřenosné. Primátorský řetěz patří mezi další symboly města. Pochází z roku 1912 a smí ho užívat pouze primátor Plzně. Je tvořen z čtrnácti dílů, které jsou spojeny třemi očky a závěsného zlatého medailonu. Primátor má oprávnění ho nosit při slavnostních příležitostech a při účasti na skutečně významné události je navíc povinen jej mít.¹³⁶

9.3 OSTRAVA

V případě statutárního města Ostrava nalezneme úpravu prezentace města jen v článku 3 Statutu města Ostravy. Ostrava totiž neklade takový důraz na prezentaci města jako například město Plzeň. Výše uvedený článek 3 obsahuje pouhé 4 odstavce. Je v nich stanoveno, že město i městské obvody mají své znaky a vlajky a že jsou uloženy v Archivu města. Jejich grafické znázornění definuje platný blason¹³⁷. Ostrava má své barvy města a jsou jimi modrá a bílá a barvy každého městského obvodu vycházející z platných popisů.¹³⁸

Málokdy se setkáme s použitím heraldického znaku, navíc je k jeho užití potřeba souhlasu rady města. Na druhou stranu je dán důraz na logo města, který představuje marketingový znak¹³⁹ – logo Ostravy je chráněnou značkou a pro jeho použití platí zákon o ochranných známkách č. 441/2003 Sb., o ochranných známkách a zákon č. 121/2000 Sb., autorský zákon. Odbor kanceláře primátora magistrátu poskytuje souhlas pro použití loga prostřednictvím udělení podlicence k jeho použití. Je třeba doložit smlouvu o užití loga města.¹⁴⁰ Návody k použití znaků města jsou k dispozici veřejnosti na webových stránkách každé městské

¹³⁴ Statut města Plzně, článek 35, odst. 3.

¹³⁵ Statut města Plzně, článek 36.

¹³⁶ Statut města Plzně, článek 38.

¹³⁷ heraldický popis

¹³⁸ Statut města Ostravy, článek 3 Symboly města a městských obvodů.

¹³⁹ známé vyobrazení loga je OSTRAVA!!!

¹⁴⁰ <https://www.ostrava.cz/cs/o-meste/logo-mesta-ostravy-1>

části. Většinou je potřeba předložit písemnou žádost pro udělení povolení použití znaku. Ve většině případů jí schválí starosta či jeho úřad.

9.4 PRAHA

U hlavního města je otázka užívání městského znaku a znaků částí Prahy poněkud komplikovanější. O této otázce obecně hovoří § 15 zákon č. 131/2000 Sb. o hlavním městě Praze tak, že městské orgány smějí užívat znak i vlajku města a taktéž právnické osoby i zařízení založené či zřízené hlavním městem Prahou.¹⁴¹ Obdobně smějí části města zacházet se svým znakem a vlajkou.¹⁴² Pro používání městského znaku státními orgány a fyzickými a právnickými osobami je potřeba písemného souhlasu hl. města. Části Prahy udělují písemný souhlas k užívání znaků městských částí.¹⁴³ § 15 odst. 5 uvádí předpoklady, za kterých smějí Praha a městské části užívat vlastní razítko.¹⁴⁴

Primátor Prahy má svůj specifický znak, obdobně jako v městě Plzni. V tomto případě se jedná o závěsný odznak. Primátor ho smí použít při občanských obřadech a významných příležitostech. Závěsný odznak primátora má vprostřed velký státní znak a nápis „Česká republika“ vyvedený po obvodu. Odznak je avšak oproti úpravě ve Statutu Plzně přenositelný na ředitele Magistrátu nebo jiného člena zastupitelstva. Uvedenou výjimku schvaluje Rada města.¹⁴⁵ Na všech rozhodnutích vydaných v samostatné působnosti musí být vyobrazen malý znak hlavního města, v rámci přenesené působnosti je na listinách vyobrazen malý státní znak.¹⁴⁶ Stejný postup je v případě městských částí – jestliže se jedná o samostatnou působnost, na listině je vyobrazen malý znak městské části, v rámci přenesené působnosti je na listině zobrazen malý státní znak.¹⁴⁷

¹⁴¹ Zákon č. 131/2000 Sb. §15 odst. 1.

¹⁴² Zákon č. 131/2000 Sb. §15 odst. 2.

¹⁴³ Zákon č. 131/2000 Sb. §15 odst. 3.

¹⁴⁴ Zákon č. 131/2000 Sb. §15 odst. 5.

¹⁴⁵ Zákon č. 131/2000 Sb. § 76 odst. 1 a 2.

¹⁴⁶ Zákon č. 131/2000 Sb. § 82 odst. 1 a 2.

¹⁴⁷ Zákon č. 131/2000 Sb. § 105 odst. 1 a 2.

10 KOMPARACE SE SOUSEDNÍMI ZEMĚMI

10.1 SLOVENSKO

Jelikož Česká republika tvořila se Slovenskem do roku 1993 jeden územní celek, je právní úprava územní samosprávy v obou zemích velmi podobná. Územní samospráva na Slovensku je zakotvena v Ústavě Slovenské republiky¹⁴⁸, konkrétně se jí věnuje hlava čtvrtá. V porovnání s naší Ústavou je slovenská Ústava v mnohém konkrétnější (např. stanovení orgánů obce¹⁴⁹). Předpoklady a způsob vyhlášení obce za město stanoví zákon¹⁵⁰. Tímto zákonem je zákon č. 369/1990 Zb., o obecnom zriadení stejně jako v ČR. Obecně slovenská úprava nezná institut statutárních měst, de facto ale existují. Zákon o obecním zřízení totiž umožňuje konkrétním městům vydávat svůj statut, aby si mohla vnitřně upravit své poměry. Můžeme tím považovat i územní členění, přestože slovenská úprava nezná na rozdíl od naší dělení na městské části a městské obvody, může se dělit pouze na městské části. Města jsou upravena v části čtvrté zákona o obecním zřízení. Národní rada může vždy k 1. lednu návrh vlády vyhlásit za město obec, která je hospodářským, administrativním a kulturním centrem anebo centrem cestovního ruchu, anebo lázeňským městem, zabezpečuje služby i pro obyvatele okolních obcí, má zabezpečené dopravní spojení s okolními obcemi, má alespoň v části území městský charakter zástavby, má minimálně 5000 obyvatel.¹⁵¹ V některých případech nemusí obec splňovat taxativní podmínku minimálního počtu obyvatel, pokud však splní ostatní podmínky, bude přesto vyhlášena za město. Návrh na vyhlášení obce za město podává vláda Národní radě Slovenské republiky na základě žádosti obce.¹⁵² Zákon o obecním zřízení dále uvádí, že města s více než 200 tisíci obyvateli upravuje zvláštní zákon¹⁵³, čímž je myšlen zákon č. 401/1990 Zb., o meste Košice, jelikož je kromě Bratislavy jediným městem přesahujícím počet 200 tisíc obyvatel. Dalším největším městem je

¹⁴⁸ Zákon č. 460/1992 Zb., Ústava Slovenskej republiky.

¹⁴⁹ Zákon č. 460/1992 Zb. čl. 69.

¹⁵⁰ Zákon č. 460/1992 Zb. čl. 70.

¹⁵¹ Zákon č. 369/1990 Zb., o obecnom zriadení, § 22 odst. 1.

¹⁵² Zákon č. 369/1990 Zb. § 22 odst. 3.

¹⁵³ Zákon č. 369/1990 Zb. § 22a odst. 1.

Prešov, ten však nedosahuje ani 100 tisíc obyvatel. Hlavní město Bratislava má svoji právní úpravu v zákoně č. 377/1990 Zb., o hlavnom meste Slovenskej republiky Bratislave. Jakmile je obec prohlášena za město, musí město obligatorně vydat svůj statut. Mohli bychom tím tedy chápat, že všechna města na Slovensku jsou statutární. Města mohou zřizovat v městských částech výbory, jejichž členy jsou všichni poslanci městského zastupitelstva zvoleni v městské části.¹⁵⁴ V čele výboru je předseda, resp. místopředseda, kteří jsou zvoleni členy výboru ze svých řad.¹⁵⁵ Práva a povinnosti výborů, jejich strukturu, vztahy mezi nimi a městským zastupitelstvem se dále upraví ve statutu města. Městské výbory však nemají právní subjektivitu, vlastní rozpočet ani právo rozhodovat ve věcech státní správy.¹⁵⁶ Rozdíl můžeme spatřovat v terminologii, např. poslancem jakožto člen zastupitelstva je míněn zastupitel jak ho známe u nás. Markantním rozdílem mezi úpravou v České republice a na Slovensku je především přiznání právní subjektivity slovenským městským částem. Dalším rozdílem je přímá volba primátorů. Jejich postavení a důvěra obyvatel je tak silnější než u nás. Otázkou však zůstává, jaký vliv na fungování města by měl střet primátora (resp. starosty městské části) se zastupiteli města z odlišného politického spektra.

10.1.1 BRATISLAVA

Bratislavu jako hlavní město Slovenské republiky je namístě přirovnat k hlavnímu městu Praze. Právní úpravu nalezneme v zákoně č. 377/1990 Zb., o hlavnom meste Slovenskej republiky Bratislave. Území je za účelem výkonu samosprávy rozděleno na 17 městských částí, které jsou právními osobami, hospodaří se svým majetkem, mají svého starostu, místní zastupitelstvo a místní úřad. Městské části vykonávají přenesenou působnost, zabezpečují hospodářský a sociální rozvoj městské části v návaznosti na celoměstský rozvoj, vykonávají agendu stavebního úřadu¹⁵⁷ a další. Městskými orgány je městské zastupitelstvo a primátor.

¹⁵⁴ Zákon č. 369/1990 Zb. § 23 odst. 1.

¹⁵⁵ Štatút Mesta Nítry, § 24 odst. 2.

¹⁵⁶ Štatút Mesta Nítry, § 22 odst. 3.

¹⁵⁷ Zákon č. 377/1990 Zb. § 7a.

Městské zastupitelstvo je zastupitelským sborem obyvatel Bratislavy a orgánem samosprávy, rozhoduje o nejdůležitějších otázkách celoměstského charakteru. Tvoří ho 80 poslanců volených obyvateli hlavního města v přímých volbách. Počet poslanců se určuje podle podílu počtu obyvatel městské části na celkový počet obyvatel Bratislavy. Zastupitelstvu je vyhrazené především schvalovat statut, schvalovat územní plán, určovat pravidla nakládání s majetkem města, schvaluje rozpočet a závěrečný účet města, zřizovat a zrušovat účelové mimorozpočtové fondy, vyhlašovat místní referendum zřizovat městskou policii, určovat plat primátora¹⁵⁸ a jiné.

Primátor je výkonným orgánem města a zastupuje ho navenek, je volen obyvateli Bratislavy v přímých volbách. Je statutárním orgánem města, svolává a vede zasedání městského zastupitelstva, městské rady a podepisuje jejich usnesení. Dále vydává pracovní řád a organizační řád magistrátu města. Je zastupován třemi náměstkyněmi, které pověřuje zastupováním z řad poslanců městského zastupitelstva. Jejich mandát zaniká složením slibu nového primátora.¹⁵⁹

Dalším orgánem města je městská rada. Plní úlohu iniciativního, výkonného a kontrolního orgánu městského zastupitelstva. Skládá se z 10 členů volených zastupitelstvem ze svých řad a mj. plní funkci poradního orgánu primátora. Konkrétní úkoly městské rady jsou upraveny ve statutu.¹⁶⁰

Zvláštním orgánem hlavního města je hlavní architekt Bratislavy. Je volen zastupitelstvem na dobu neurčitou na návrh primátora. Je zaměstnancem Bratislavy. Hlavní náplní jeho práce je obstarávání územně plánovacích podkladů, organizuje zpracování územního plánu Bratislavy, koordinuje územně plánovací činnost.¹⁶¹

Orgány městských částí tvoří místní zastupitelstvo a starosta. Místní zastupitelstvo je zastupitelským orgánem obyvatel městské části a orgánem samosprávy městské části. Řeší nejdůležitější otázky místního významu, snáší se na všeobecně závazných nařízeních s platností pro městskou část, vydává písemné stanovisko k návrhu statutu, schvaluje rozpočet a závěrečný účet městské části, zřizuje a zrušuje účelové mimorozpočtové fondy, vyhlašuje místní referendum městské

¹⁵⁸ Zákon č. 377/1990 Zb. § 11.

¹⁵⁹ Zákon č. 377/1990 Zb. § 12, 12a.

¹⁶⁰ Zákon č. 377/1990 Zb. § 13.

¹⁶¹ Zákon č. 377/1990 Zb. § 14a.

části, zřizuje a zrušuje rozpočtové a příspěvkové organizace, zakládat obchodní společnosti, určuje plat starosty. Podrobnější úpravu pravomocí a působnosti místních zastupitelstev upravuje statut¹⁶², konkrétně v článku 14. Místní zastupitelstvo je tvořeno poslanci, kteří jsou voleni občany městské části v přímých volbách na čtyřleté funkční období. Počet poslanců se určuje dle počtu obyvatel městské části:

- do 3 000 obyvatel 9 až 13 poslanců,
- do 20 000 obyvatel 11 až 30 poslanců,
- nad 20 000 obyvatel 31 až 60 poslanců.

Starosta je výkonným orgánem městské části a zastupuje ji navenek. Je volen obyvateli městské části v přímých volbách. Svolává a vede zasedání místního zastupitelstva a místní rady a podepisuje jejich usnesení. Má svého zástupce, v případě městské části s počtem obyvatel vyšším než 40 000, může pověřováním pověřit dva zástupce. Funkce zástupce zaniká složením slibu nového starosty.¹⁶³

§ 18 a § 19 zákona o hlavním městě Bratislavě hovoří o místní radě a místním úřadu. Místní rada je iniciativním, výkonným a kontrolním orgánem místního zastupitelstva, plní taktéž funkci poradního orgánu starosty. Počet jeho členů nesmí přesáhnout jednu třetinu počtu poslanců místního zastupitelstva. Její zasedání svolává a vede starosta. Místní úřad plní odborné, administrativní a organizační práce. Městské části se mohou dohodnout na zřízení společného místního úřadu či na vytvoření společného oddělení.

Obrázek 3 Erb města Bratislava, nalezeno na <http://www.bratislava.sk/erb/d-74355/p1=11050118&p3=0.html>

¹⁶² Zákon č. 377/1990 Zb. § 15.

¹⁶³ Zákon č. 377/1990 Zb. § 17 a 17a.

Obrázek 4 Logo Bratislavy, nalezeno na <http://www.bratislava.sk/logo/d-74452/p1=11050123&p3=0.html>

Statut města Bratislava je základním nástrojem pro rozdělení úkolů samosprávy města a přenesených působností mezi Bratislavou a městskými částmi. Ve statutu nalezneme informace o postavení Bratislavy a jejích městských částí, úpravu samosprávy města a městských částí (vztahy městských a místních orgánů, úkoly městské rady, pravidla vyhlašování referenda), zásady hospodaření s majetkem, podrobnosti o tvorbě a čerpání rozpočtu Bratislavy a vztahu k rozpočtům městských částí.

10.1.2 KOŠICE

Město Košice má svou vlastní právní úpravu v zákoně č. 401/1990 Zb., o meste Košice, na nějž odkazuje § 22a zákona o obecnom zriadení¹⁶⁴. Dělí se též na městské části, kterých je 22, každá z nich je právnickou osobou a hospodaří se svým majetkem.¹⁶⁵ Orgány města tvoří stejně jako v Bratislavě městské zastupiteľstvo a primátor.¹⁶⁶

Zastupiteľstvo je tvořeno 41 přímo volenými poslanci na volební období čtyř let. Má velké množství úkolů, mezi nichž patří schvalování statutu města, hospodaří s majetkem města, schvaluje rozpočet a závěrečný účet, schvaluje územní plán, zřizuje a zrušuje účelové, mimorozpočtové a neinvestiční fondy a nadace, zřizuje rozpočtové a příspěvkové organizace, zakládá obchodní společnosti města, určuje organizaci magistrátu, určuje plat primátora, určuje zásady ochrany životního prostředí, jmenuje a odvolává ředitele škol a určuje jejich plat.¹⁶⁷

¹⁶⁴ „Právne postavenie, územné usporiadanie a orgány samosprávy miest s počtom obyvateľov nad 200 000 upravuje osobitný zákon.“

¹⁶⁵ Štatút mesta Košice, § 3.

¹⁶⁶ Štatút mesta Košice, § 5.

¹⁶⁷ Štatút mesta Košice, § 6.

V čele města stojí primátor, který je výkonným orgánem a zastupuje město navenek. Svolává a vede zasedání městského zastupitelstva a městské rady a podepisuje jejich usnesení, vykonává správu města, zastupuje město ve vztahu ke státním orgánům, vydává pracovní řád a organizační řád magistrátu města.¹⁶⁸ Mimo pravomocí upravených zákonem má ještě další oprávnění, a to zřizování svých poradních orgánů, předkládání městskému zastupitelstvu návrh na jmenování ředitele magistrátu, informuje městské zastupitelstvo o jmenování hlavního architekta¹⁶⁹ a další.

Městská rada je iniciativním, výkonným a kontrolním orgánem městského zastupitelstva, zároveň je poradním orgánem primátora. Postavení a působnost jsou určeny zákonem o městě Košice. Městská rada se skládá z 15 poslanců zvolených městským zastupitelstvem. Její zasedání svolává a vede primátor.¹⁷⁰

Mezi orgány městských částí patří místní zastupitelstvo a starosta. Místní zastupitelstvo je složeno z přímo volených poslanců s funkčním obdobím čtyř let.

Počet poslanců se určuje dle počtu obyvatel městské části:

- do 3 000 obyvatel 3 až 5 poslanců,
- do 10 000 obyvatel 5 až 7 poslanců,
- do 20 000 obyvatel 7 až 11 poslanců,
- nad 20 000 obyvatel 11 až 13 poslanců.

Místní zastupitelstvo rozhoduje o nejdůležitějších otázkách místního významu, především se usnází na nařízeních městské části, schvaluje úkony týkající se hospodaření, schvaluje rozpočet a závěrečný účet městské části, vyhlašuje referendum, zřizuje a zrušuje účelové fondy, zřizuje a zrušuje rozpočtové a příspěvkové organizace, určuje plat starosty¹⁷¹ a jiné.

Starosta městské části je jejím představitelem a nejvyšším výkonným orgánem městské části. Mezi jeho pravomoci patří svolávání a vedení zasedání místního zastupitelstva a místní rady a podepisování jejich usnesení, vykonávání správy městské části, zastupování městské části ve vztahu ke státním orgánům, vydává

¹⁶⁸ Zákon č. 401/1990 Zb. § 11.

¹⁶⁹ Štatút mesta Košice, § 7.

¹⁷⁰ Zákon č. 401/1990 Zb. § 12.

¹⁷¹ Zákon č. 401/1990 Zb. § 14.

pracovní řád a organizační řád místního úřadu. Starosta je statutárním orgánem městské části.¹⁷²

Ve čtvrté části zákona o městě Košice se hovoří o statutu. Statut je základním vnitřním dokumentem územní samosprávy města Košice. Především v něm nalezneme vymezení hranic městských částí, seznam katastrálních území tvořících území města, zásady rozdělení samosprávných působností mezi město a městské části, povinnosti a rozsah oprávnění městských částí, zásady hospodaření s majetkem města, druh a rozsah majetku města, který může být svěřen městským částím, finanční a rozpočtové vztahy města a městských částí a další. Na přijetí, změnu nebo zrušení statutu je třeba souhlas nadpoloviční většiny všech poslanců městského zastupitelstva.

Obrázek 5 Erb města Košice, nalezeno na http://www.kosice.sk/clanok.php?file=gov_symbol_index.htm.

Obrázek 6 Vlajka města Košice, nalezeno na http://www.kosice.sk/clanok.php?file=gov_symbol_index.htm.

¹⁷² Zákon č. 401/1990 Zb. § 15.

10.2 RAKOUSKO

Pojem statutární město pochází z Habsburské monarchie, později Rakouska-Uherska. První statutární města vznikla v roce 1850 a byly jimi Vídeň, Štýrský Hradec, Klagenfurt, Innsbruck a Linec a dále Praha, Brno, Olomouc a Opava. Město Welz je nejmladším statutárním městem v Rakousku, stalo se jím v roce 1964. Rakousko je jediným státem sousedícím s ČR, který výslovně používá pojem statutární město (Statutarstädte). Jelikož je Rakousko federací tvořenou 9 spolkovými zeměmi¹⁷³ (z nichž jednu představuje hlavní město Vídeň), každá země má své hlavní město a tato města tvoří alfu a omegu statutárních měst¹⁷⁴. Každá z těchto spolkových zemí má vlastní zemské zákony, které jsou podřízeny spolkovým zákonům. Na rozdíl od situace v ČR mohou spolkové země uzavírat mezinárodní dohody ve věcech, které patří do jejich působnosti. V ústavě v článku 15 je řečeno, že v kompetenci zemí je všechno, co není výslovně záležitostí celospolkovou. Ačkoli by se mohlo zdát, že spolková ústava přiznává spolkovým zemím široké pravomoci, v určitých oblastech je tomu přesně naopak. Určitá činnost zemské vlády totiž spadá pod spolkové zákony. To způsobuje, že zemští hejtmani jsou závislí na rozhodnutí spolkové vlády (resp. ministra) i v případě, že zaujímají odlišné stanovisko. Vyjma těchto případů mají spolkové země velmi silné postavení a ústava jim zaručuje výkonnou i zákonodárnou moc. Orgánem každé spolkové země je zemská vláda, zemský sněm v jejímž čele stojí hejtman, tzv. Landeshauptmann. Tyto orgány jsou si rovny a nemají oprávnění k udělování vzájemných pokynů.

Vyšších územně samosprávných celků má Rakousko 9, v ČR máme 14 krajů. V Rakousku je jim přiznána větší samostatnost a nezávislost na centrálních orgánech, jelikož mají vlastní zákonodárné a výkonné orgány.

¹⁷³ Dolní Rakousy, Štýrsko, Horní Rakousy, Burgenland, Salzbursko, Voralbersko, Tyrolsko, Korutany a hlavní město Vídeň.

¹⁷⁴ S výjimkou státu Vorarlbersko, jehož hlavní město Bregenz statutárním městem není.

Obrázek 7 Rakouské spolkové země, nalezeno na http://cs.wikipedia.org/wiki/Rakousk%C3%A9_spolkov%C3%A9_zem%C4%9B.

Dále se Rakousko člení na 99 okresů a 2359 obcí. Obce jsou základní územní jednotkou stejně jako v ČR. Za rakouská statutární města se považují města, jejichž organizace správy je upravena a organizována dle zemského zákona. Tímto zemským zákonem je myšlen statut města. U nás je úprava statutárních měst zakotvena v zákoně č. 128/2000 Sb., o obcích (kromě hlavního města Prahy), načež v Rakousku statut měst zákon o obcích plně nahrazuje. Z toho bychom mohli vyvodit, že koncepci rakouských statutárních měst se blíží jen hlavní město Praha, jelikož se řídí pouze zákonem určenému Praze, a to zákonem č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze. Základ právní úpravy statutárních měst najdeme ve spolkové ústavě¹⁷⁵ v článku 16, který říká, že se země dělí na obce. V člancích 118 a 119 jsou vyjmenovány činnosti spadající do samostatné a přenesené působnosti obcí.

V Rakousku je celkem 15 statutárních měst (hlavní města spolkových zemí plus nejvýznamnější regionální centra), z nichž pouze Vídeň a Štýrský Hradec (Graz)¹⁷⁶ se jako jediná člení na městské části (obdobně jako některá města v České republice), které se ve Vídni nazývají městské okresy, tzv. Gemeindebezirke¹⁷⁷ a ve Štýrském Hradci městské obvody, tzv. Stadtbezirke. Z toho můžeme vyvodit, že dělení na městské části se provádí jen tam, kde je to skutečně potřeba. Mezi nejznámější statutární města Rakouska bych zařadila Vídeň, Štýrský Hradec, Innsbruck, Linz a Salzburg.

¹⁷⁵ art. 116 abs. 3, B-VG (Bundes-Verfassungsgesetz).

¹⁷⁶ Vídeň jako hlavní město a Graz s více než 250 000 obyvateli.

¹⁷⁷ Vídeň má 23 samosprávných městských okresů.

Vlastní statut se městům propůjčuje na základě zemského zákona. Statut vydává a schvaluje v každé spolkové zemi příslušný zemský sněm. Na rozdíl od naší právní úpravy, je v Rakousku dána legislativní podmínka statutárnosti minimálního počtu obyvatel 20 tisíc. Města splňující tuto podmínku mohou žádat o postavení statutárního města. Udělení schválí zemská vláda a poté spolková vláda, aby nedošlo k ohrožení zájmů státu. Město se stává statutárním na dobu neurčitou, dokud neohrožuje některý národní zájem. I přes legislativní podmínku minimálního počtu obyvatel nalezneme v Rakousku i města s menším počtem obyvatel, která však statutárními městy jsou z historických důvodů¹⁷⁸. Ústavní novela z roku 1962 zavedla legislativní podmínky pro určování statutárních měst, avšak statutární města, která jimi již byla, statutárními nadále zůstala. Za účinnosti této novely však žádná nová statutární města nevznikla.

Funkci městského úřadu zastává stejně jako u nás magistrát, který zároveň zastává funkci okresního úřadu¹⁷⁹. V čele tohoto okresního úřadu stojí starosta, tzv. Bürgermeister, který je v čele okresní správy a města samotného. Funkci městského úřadu zastává magistrát, v jehož čele stojí ředitel magistrátu s nutným právnickým vzděláním.

Vídeň v postavení hlavního města má daná specifická pravidla, jak pro hlavní město, tak pro město statutární. Tato pravidla jsou stanovena na základě jeho statutu. V čele Vídně stojí také starosta, ovšem ten je zároveň i předsedou zemské vlády Vídně.

10.3 NĚMĚCKO

Právní řád Německa na rozdíl od našeho nezná pojem statutární město. Dle specifik jsou jim nejbližší města nezávislá na místních územních jednotkách¹⁸⁰. Nemůžeme je však naplno srovnávat s českými statutárními městy, jelikož tato města zastávají pozici na vyšším stupni veřejné správy. Tato nezávislá města se navíc neurčují dle počtu obyvatel, např. Mnichov (hlavní město Bavorska)

¹⁷⁸ Nejmenším statutárním městem je Rust s počtem obyvatel pod 2 000.

¹⁷⁹ Tzv. Bezirkshauptmannschaft neboli okresní hejtmanství.

¹⁸⁰ Tzv. Kreisfreie Stadt.

s 1,3 obyvateli tento status nemá a město Zweibrücken s 35 tisíci obyvateli tento status má. Stejně jako Rakousko je Spolková republika Německo federativním státem. Spolková republika je podle článku 22 I německé ústavy¹⁸¹ demokratický a sociální spolkový stát. Skládá se ze šestnácti spolkových zemí (viz. obrázek 8), z nichž tři jsou samostatná města se zvláštním statutem (tzv. Stadtstaat). Jedná se o Bremen, Hamburg a Berlín. Všech 16 spolkových zemí společně se spolkem tvoří celistvý stát. Pojednání o městech se zvláštním statutem je úkol velmi náročný, nejen z důvodu, že Německo se svými 82 milióny obyvateli nejlidnatější zemí EU. Je to hlavně proto, že obecní záležitosti patří do zákonodárství každé spolkové země. Další komplikací může být, že Německo je téměř 5x větší rozlohou než Česká republika a tomu také odpovídá velikost měst a jejich počet.

Obrázek 8 Spolkové země Německa, nalezeno na

http://cs.wikipedia.org/wiki/N%C4%9Bmeck%C3%A9_spolkov%C3%A9_zem%C4%9B.

¹⁸¹ Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland.

Veřejná správa je na rozdíl od ČR členěna do tří úrovní – spolkové, zemské a obecní. Do nejvyšší úrovně spolkové (Bund) patří spolková vláda, spolkový kancléř, spolkový prezident, německý parlament a ostatní ústřední orgány státní správy. Další úroveň tvoří jednotlivé spolkové země (Land), které mají mnohé pravomoci. Např. mají právo na vlastní zákonodárný proces (ovšem existuje výhradní zákonodárství spolku), měnový systém, obranu obyvatelstva, telekomunikace a jiné. Zemské právo je však spolkovému právu podřízeno¹⁸². Dozor nad jednotlivými zeměmi vykonávají zástupci zemské vlády, kteří upozorňují na nedodržování předpisů a mohou požadovat nápravu¹⁸³.

V Německu se setkáváme s tzv. kooperativním federalismem, to znamená princip spolupráce a závislosti nejen mezi spolkovými zeměmi a spolkem, ale též mezi spolkovými zeměmi navzájem. Setkáváme se však se situací, že bohatší německé země volají po větší autonomii země a menším vlivu spolku. Dále je každá spolková země rozdělena do tří stupňů volené správy. Prostřední stupeň zaujímají okresy, jejímž statutárním představitelem je okresní rada. Okresy dozorují nad obcemi a také je kontrolují. Základní jednotkou systému jsou obce, které zajišťují úkoly v samostatné i přenesené působnosti. Jejich základní práva a povinnosti jsou stanoveny v Grundgesetz. Obcím musí být zaručeno právo upravovat všechny záležitosti místního společenství v rámci zákonů a s vlastní odpovědností. Také svazy obcí mají v rámci svého zákonného okruhu působnosti podle ustanovení zákona právo na samosprávu.¹⁸⁴ Mimo jiné musí všechny spolkové země dodržovat a implementovat pravidla Evropské charty místní samosprávy.

V Německu jsou 3 městské státy, a to Berlín, Hamburg a Brémy, které mají vlastní ústavy¹⁸⁵. Tyto městské státy se dělí na městské obvody a mají svůj parlament. Z toho vyvozujeme jejich významné postavení ve federaci.

U obcí můžeme nalézt určité společné prvky. Všechny komunální ústavy rozlišují dva hlavní orgány, a to obecní radu a starostu. Obecní rada je zastupitelským

¹⁸² Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland, čl. 33.

¹⁸³ Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland, čl. 84.

¹⁸⁴ GG, čl. 28 odst. 2.

¹⁸⁵ Verfassung von Berlin (Ústava Berlína), Verfassung der Freien und Hansestadt Hamburg (Ústava svobodného hanzovního města Hamburg), Landesverfassung der Freien Hansestadt Bremen (Ústava svobodného hanzovního města Brémy).

orgánem obce volená na funkční období pěti let¹⁸⁶. Obecní rada si dle svého uvážení může zřizovat výbory či grémia. Obecní radou a zastupitelstvem v tomto případě myslíme jedno a totéž, tyto termíny v Německu splývají v tzv. Gemeinderat.

Vrcholným představitelem obce je starosta, který je volen přímo občany v obci. Je však velký rozdíl v délce jeho mandátu, která se liší v každé spolkové zemi. Je tedy v rukách každé spolkové země upravit si podmínky, jak budou přímo u nich konkretizovány znaky komunálního systému.

10.4 POLSKO

Jelikož má Polsko 38 milionů obyvatel, je namístě důsledné správní uspořádání. Ústavní základ územních samosprávných celků je stejně jako v ČR zakotven v Ústavě. Ústava Polské republiky z 2. dubna 1997¹⁸⁷ v člancích 15 a 16 zaručuje existenci územní samosprávy. Jejich úprava je ovšem v mnohém konkrétnější. Úpravu územní samosprávy pak nalezneme v oddílu VII Ústavy, tzv. Samorzząd terytorialny. Stejně jako v ČR se zákonodárce v Polsku rozhodl upravit jednotlivé stupně územní samosprávy v jednotlivých zákonech. Dalšími prameny úpravy územní samosprávy jsou tedy zákon o gminní samosprávě z roku 1990¹⁸⁸, zákon o powiatové samosprávě z roku 1998¹⁸⁹ a zákon o vojvodské samosprávě¹⁹⁰.

Česká územní samospráva je dvoustupňová (obce a kraje), ovšem v Polsku je třístupňová. Toto rozdělení považuji za nejmarkantnější rozdíl mezi naší a polskou úpravou. Za další rozdíl můžeme označit fakt, že mezi jednotkami územní samosprávy neexistuje hierarchie, tedy vztah nadřízenosti a podřízenosti. V Polsku má statut města 879 obcí. Oficiálně se ale nenazývají statutární města. Tento pojem v právním řádu Polska nenalezneme. Nejblíže tomuto institutu se jeví město s právy okresu neboli miasto na prawach powiatu. Mají postavení

¹⁸⁶ Výjimkami jsou Bavorskou se členy volenými na 6 let a Brémy se členy volenými na 4 roky.

¹⁸⁷ Dziennik ustaw Nr 78 z 16 lipca 1997 r., poz. 483.

¹⁸⁸ U. o samorzządzie gminnym.

¹⁸⁹ U. o samorzządzie powiatowym.

¹⁹⁰ U. o samorzządzie wojewódzkim.

politického okresu a mají za úkol spravovat záležitosti v oblasti veřejné správy na svém území. Jejich úpravu nalezneme v zákoně o samosprávě v okresech.

Dohled nad územní samosprávou vykonávají NIK (Nejvyšší kontrolní komora), RIO (Regionální účetní komora) a také veřejnost.

10.4.1 GMINA

Nejnižší jednotkou jsou tzv. gminy neboli obce, jejich úpravu nalezneme v polské ústavě. Ta se dále dělí na gmina miejska (městská gmina), gmina miejsko-wiejska (městsko-vesnická gmina) a gmina wiejska (vesnická gmina). Z určení typu obce pak vyplývá označení jejich orgánů. Těchto obcí je celkem 2478. Nesrovnávala bych je s českými obcemi, ale definovala bych je spíše jako městečka, která zaštiťují okolní vesnice bez vlastní samosprávy. Mezi její orgány patří rada gminy (resp. rada miejska), která má 15 až 45 radních volených na čtyřleté období. Mezi její výlučné pravomoci patří schvalování statutu gminy, stanovení výše odměny pro wójta, jmenování a odvolávání pokladníka gminy, schvalování rozpočtu, schvalování územních plánů a další. Rada volí ze svých řad předsedu a místopředsedy. Dalším orgánem gminy je wójt neboli burmistr, který je monokratickým výkonným orgánem gminy. Někdy se můžeme setkat s pojmem prezydent miasta, je to dáno počtem obyvatel gminy a jejího charakteru. Postavení wójta bychom mohli přirovnat k našemu starostovi. Wójt je volen v přímých volbách (od roku 2002) a může se jím stát každý občan Polska po dosažení věku 25 let. Po zvolení musí získat svolení rady gminy, tzv. absolutorium. Pokud mu rada absolutorium neudělí, koná se referendum v otázce odvolání jej z funkce. Wójt je veřejným činitelem a z tohoto titulu mu náleží zvláštní trestněprávní ochrana. Mezi jeho úkoly patří hospodaření s majetkem gminy, realizace schváleného rozpočtu, příprava návrhu rozpočtu a další. V neposlední řadě je reprezentativním orgánem. Dalšími orgány gminy je tajemník a pokladník. Rada gminy může také zřizovat různé komise.

10.4.2 POWIAT

Druhým stupněm jsou tzv. powiaty neboli okresy, těch je v Polsku 379 (314 powiatů a 65 gmin s právy powiatu). Jejich právní úpravu nalezneme v zákoně z 5. června 1998 o samosprávě powiatů¹⁹¹. Tento zákon řadí mezi orgány powiatu především radu powiatu a zarząd powiatu. Jejich jednání jsou veřejná a veřejnost může být vyloučena jen na základě zákona. Zvláštním typem jednotky samosprávy v Polsku jsou města, kterým jsou přiznána práva jako powiatu. Těmito městy jsou města s počtem obyvatel větším než 100 000. Funkce orgánů v těchto městech plní rada města a prezident města. Tyto města jsou primárně regulována zákonem o obecní samosprávě, avšak s ohledem na výše uvedené a po splnění určitých podmínek jim mohou být přiznána zvláštní práva podle zákona o okresní samosprávě. Hlavním orgánem je tedy rada powiatu, která má funkci zákonodárného a kontrolního orgánu. Může obyvatelům, orgánům powiatu a dalším subjektům stanovit práva a povinnosti prostřednictvím usnesení. Její výlučné pravomoci jsou schvalování statutu powiatu, jmenování a odvolávání tajemníka a pokladníka, schvalování rozpočtu a jiné. Většina pravomocí je však shodná s pravomocemi rady gminy. Počet radních se pohybuje mezi 15 a 29 dle počtu obyvatel a jsou voleni na čtyři roky. Stejně jako rada gminy může rada powiatu zřídit komise. Dalším orgánem je zarząd powiatu, což je kolektivní výkonný orgán. Jeho členy jsou starosta, místostarosta a další členové. Celkový počet členů se pohybuje od 3 do 5. Pokud je odvolán starosta, celý zarząd rezignuje. Reprezentativním orgánem zarządu je starosta, organizuje jeho práci a rozhoduje o běžných záležitostech. Orgány powiatu jsou také tajemník a pokladník. Pro srovnání powiat s českými kraji, kterých máme 14, je nutno konstatovat, že regiony v Polsku jsou mnohem větší, silnější a lidnatější. Velikostně by jim odpovídalo 4-5 krajů na celou Českou republiku.

10.4.3 WOJEWÓDZTWO

Nejvyšším správním celkem je tzv. województwo neboli české vojvodství, kterých v Polsku nalezneme 16. Ty bychom mohli přirovnat k našim krajům.

¹⁹¹ Dz.U. z 1998 r., Nr 91, poz. 578 z późn. zm.

Jejich právní úpravu nalezneme v zákoně z 5. června 1998 o samosprávě vojvodstev¹⁹². Jejich orgány jsou sejmik województwa (zákonodárny orgán), zarząd województwa (výkonný orgán), marszałek, wicemarszałek a pokladník (hlavní účetní rozpočtu vojvodství). Sejmik volí ze svého středu předsedu a maximálně tři místopředsedy. Stejně jako ve výše uvedených případech může zřizovat komise, s rozdílem, že revizní komisi musí zřídit obligatorně. Zarząd województwa je kolektivní výkonný orgán s maximálním počtem 5 členů. Mezi tyto členy řadíme i marszałka a wicemarszałka. Mezi jeho pravomoci patří hospodaření s majetkem województwa, příprava a realizace rozpočtu, uzavírání dohod o mezinárodní spolupráci, realizace usnesení sejmiku a další. Ostatní záležitosti stanoví statut województwa.

Obrázek 8 Polská vojvodství, nalezeno na

<https://pl.wikipedia.org/wiki/Wojew%C3%B3dztwo>.

Polský právní řád dále institut wojewody, který působí na úrovni województwa coby reprezentant vlády. Jeho úkolem je tedy zajišťovat ve województwie státní správu. Wojewoda kontroluje výkon státní správy orgány územní samosprávy a odpovídá za výkon politiky polské vlády.

¹⁹² Dz.U. z 1998 r., Nr 91, poz. 576 z późn. zm.

Toto administrativní členění Polska bylo zavedeno ustawą z dnia 24 lipca 1998 o wprowadzeniu zasadniczego trójstopniowego podziału terytorialnego państwa a je platné od 1. ledna 1999.

Stejně jako v ČR zákon v Polsku nestanoví, jaké náležitosti má statut města obsahovat. Tím pádem reflektuje specifické požadavky na daném území (dle počtu obyvatel, velikosti území, specifických demografických prvků). Statut je vydáván formou vyhlášky, má tedy charakter právního předpisu. Jelikož v Polsku chybí zákonné podmínky pro náležitosti statutů jako v České republice, v mnohém se mohou statuty lišit.

11 ZÁVĚR

Diplomová práce se zabývala tématem statutárních měst v České republice a jejich komparací s našimi sousedními státy, konkrétně Slovenskem, Rakouskem, Německem a Polskem. Jelikož jsem problematiku statutárních měst zvolila i jako téma své bakalářské práce, své poznatky jsem uplatňovala i nyní. Toto téma je možno chápat z více hledisek, ať už z čistě právního, historického, správního nebo politologického. Mým primárním cílem bylo přiblížit legislativní rámec statutárních měst a jejich pravomocí v současnosti v ČR a sekundárním bylo komparovat česká statutární města s městy v podobném postavení v sousedních zemích. S tím samozřejmě souvisí historie, která nemohla být opomenuta, a proto v úvodu práce přibližuji historický vývoj během posledních necelých dvě stě let. Z důvodu logické struktury hned z počátku práce pojednávám o vývoji správy od 2. poloviny 19. století do roku 1990. Další kapitola pojednávala o nejdůležitějších událostech ve správním právu. Mým cílem bylo upozornit na průběžný vývoj, kterým zákonodárství prošlo.

Následující kapitoly se plně věnovaly legislativnímu rámci územní samosprávy a statutárních měst, hlavně zákonu č. 128/2000 Sb., o obcích jinak řečeno obecnímu zřízení.

Kapitola pátá se zabývala orgány statutárních měst a jejich pravomocemi, které podléhají státní kontrole, ale přesto jsou značné. Pro úplnost tématu v další kapitole pojednávám o tématu samostatné a přenesené působnosti.

Kapitola sedmá porovnává vybrané pravomoci statutárních měst Brna, Ostravy a Plzně. Osmá kapitola se pak věnuje jen hlavnímu městu Praze. V obou kapitolách práce rozebírám téma rozpočtů, příjmů, obecně závazných vyhlášek a programů rozvoje. Lze říci, že do určité roviny jsou jednotlivé statuty stejné, při bližším prozkoumání ale najdeme odlišnosti. Při analýze vybraných témat jsem zhodnotila, že nejvíce propracovaný statut má město Plzeň, poté Praha, Brno a Ostrava. Různé statuty také odlišně uvažují nad autonomií svých městských částí obvodů. V tomto ohledu statut hlavního města Prahy nejvíce svazuje jednotlivé pražské obvody do stavu podřízenosti ve vztahu k městskému zastupitelství.

V další kapitole můžeme pozorovat volnost měst co se týká jejich prezentace, tzn. užívání jejich znaků a symbolů a podmínek jejich užívání. V tomto ohledu mají statutární města volnou ruku.

Posledním a vcelku obsáhlým tématem této práce je komparace s městy v obdobném postavení u našich sousedů. Nejprve pojednávám o situaci na Slovensku. Stejně jako u nás, je územní samospráva zakotvena v Ústavě Slovenské republiky a dále v zákoně o obecním zřízení. Přestože de iure na Slovensku statutární města neexistují, de facto je tam nalezneme. Městem se na Slovensku může stát na žádost každá obec. Pokud se městem stane, musí mít obligatorně svůj statut. Aby se však obec městem stala, musí splňovat zákonem stanovené podmínky. Mimo jiné musí obec splňovat podmínku minimálního počtu obyvatel 5 000. Samostatné podkapitoly jsem věnovala hlavnímu městu Bratislavě a významnému městu Košice, protože obě města mají svou vlastní právní úpravu¹⁹³.

Následovala kapitola o právní úpravě územní samosprávy v Rakousku, kde můžeme spatřovat nejvíce podobností s právní úpravou u nás, přestože se jedná o stát s federativním uspořádáním. Je to z důvodu společné historie, jelikož první statutární města vznikla za období habsburské monarchie v roce 1850. Rakousko je jediná země sousedící s ČR, která v legislativě přímo používá pojem statutární město (Statutarstädte). Stejně jako na Slovensku jsou v Rakousku dány zákonné podmínky, po jejichž splnění může město zažádat o propůjčení statutu. Zde se jedná o minimální počet obyvatel 20 000.

Další zemí je Spolková republika Německo. Stejně jako v případě Rakouska se jedná o federativní stát, navíc Německo zaujímá pozici nejlidnatějšího státu v Evropské unii. Místní legislativa nezná pojem statutárního města. Německá veřejná správa je na rozdíl od té naší třístupňová, z čehož plynou markantní rozdíly. Nejblíže statutárním městům bych přirovnala tzv. Kreisfreie Städte neboli města nezávislá na místních územních jednotkách. Postavení těchto měst se však neodvozuje od zákonné podmínky minimálního počtu obyvatel. Další rozdíly jsou dány i tím, že každá spolková země má vlastní ústavu, kterou si země upravují postavení obcí dle svého uvážení s určitými společnými prvky.

¹⁹³ Zákon č. 377/1990 Zb., o hlavním meste Bratislave a zákon č. 401/1990 Zb., o meste Košice.

Posledním státem je Polsko, které také nezná pojem statutární město, ale podobné jemu je tzv. město s právy okresu. Tato města se řídí zákonem o samosprávě v okresech. Veřejná správa je oproti naší třístupňová a každý stupeň se řídí konkrétním zákonem. Neexistuje mezi nimi hierarchický vztah, na rozdíl od situace v ČR. Každému stupni veřejné správy v Polsku jsem věnovala samostatnou podkapitolu. Zajímavostí je, že v případě měst s právy okresu je zde dána zákonná podmínka minimálního počtu obyvatel stejně jako v ostatních zemích. V tomto případě se jedná počet 100 000.

Největší problém spatřuji v absenci zákonných podmínek pro stanovení statutárnosti měst. Prvotní myšlenkou bylo, že statutárními městy se stanou nejvýznamnější města s výsadním postavením. Dnes jimi mnohdy nejsou ani regionální centra. Navíc je trendem jejich rostoucí počet, a tudíž určitá prestiž s tímto postavením může postupně zanikat. Pro představu v roce 1990 jich v České republice existovalo 13, nyní jich máme 25 a hlavní město Prahu se zvláštním postavením.

Výhodu spatřuji v určité nezávislosti statutárních měst na centrální vládě, kterou mohou uplatňovat skrze své statuty, jelikož nejsou dány formální ani obsahové požadavky na jejich literu.

12 ZDROJE

12.1 LITERATURA

- HLEDÍKOVÁ, Zdeňka, JANÁK, Jan, DOBEŠ, Jan. *Dějiny správy v českých zemích: od počátku do současnosti*. vyd. 1. Praha: Lidové noviny, 2005. 568 s.
- JANÁK, Jan. *Dějiny správy v českých zemích do roku 1945*. vyd. 1. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1989. 519 s.
- KADEČKA, Stanislav. *Právo obcí a krajů v České republice*. vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2003. 408 s.
- KITZMANTEL, Florian. *Die oberösterreichischen Statutarstädte*. Inst. für Kommunalwiss. und Umweltschutz, 1994. 307 s.
- LOUDA, T., GROSPÍČ, J., VOSTRÁ, L.: *Územní samospráva v České republice a v Evropě*. Plzeň: Aleš Čeněk 2007. 423 s.
- PAVLÍČEK, Václav, HŘEBEJK, Jiří. *Ústava a ústavní řád České republiky*. vyd. 1. Praha: Linde, 1994. 501 s.
- SCHELLE, Karel. *Vývoj české veřejné správy*. vyd. 1. Ostrava: KEY Publishing, 2008. 431 s.

12.2 PRÁVNÍ PŘEDPISY

- Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky
- Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení)
- Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení)
- Zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze
- Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád
- Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů
- Evropská charta místní samosprávy
- Zákon č. 460/1992 Zb., Ústava Slovenskej republiky
- Zákon č. 369/1990 Zb., o obecnom zriadení
- Zákon č. 377/1990 Zb., o hlavnom meste Slovenskej republiky Bratislave
- Zákon č. 401/1990 Zb., o meste Košice
- Ústava Polské republiky, Dziennik ustaw Nr 78 z 16 lipca 1997 r., poz. 483

Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (zákon o obecí samosprávě)

Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (zákon o okresní samosprávě)

Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (zákon o krajské samosprávě)

Ústava Rakouské republiky, Bundes-Verfassungsgesetz (B-VG)

Ústava Spolkové republiky Německo, Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland (GG)

12.3 ELEKTRONICKÉ ZDROJE

Březnová ústava. Online zdroj. Dostupné: URL:

<http://spcp.prf.cuni.cz/dokument/stadion.htm>.

Prozatímní zákon obecí. Online zdroj. Dostupné: URL:

<http://eod.vkol.cz/618332/>.

Recepční zákon. Wikizdroje. Dostupné: URL:

http://cs.wikisource.org/wiki/Recep%C4%8Dn%C3%AD_z%C3%A1kon.

Zákon č. 76/1919 Sb. *Epravo*. Dostupné: URL:

<http://www.epravo.cz/vyhledavani-aspi/?Id=977&Section=1&IdPara=1&ParaC=2>

Vládní nařízení č. 17/1939. *Epravo*. Dostupné: URL:

<http://www.epravo.cz/vyhledavani-aspi/?Id=7496&Section=1&IdPara=1&ParaC=2>.

Košický vládní program. *Svědomí*. Dostupné: URL:

http://www.svedomi.cz/dokdoby/1945_kosvlpr.htm.

Zákon č. 12/1954 Sb. *Zákony pro lidi*. Dostupné: URL:

<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1954-12>.

Ústavní zákon č. 294/1990 Sb. Dostupné URL:

<http://www.epravo.cz/vyhledavani-aspi/?Id=38643&Section=1&IdPara=1&ParaC=2>

Zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím. Dostupné URL:

<http://zakony-online.cz/?s127&q127=all>

Evropská charta místní samosprávy. Dostupné: URL:

<http://myop.wz.cz/pdf/evropska.pdf>.

Statut města Ostravy. *Ostrava*. Dostupné: URL:

<https://www.ostrava.cz/cs/urad/pravni-predpisy/statut-mesta-ostravy>.

Statut města Brna. *Brno*. Dostupné: URL: [http://www.brno.cz/sprava-](http://www.brno.cz/sprava-mesta/dokumenty-mesta/statut-mesta-brna/)

[mesta/dokumenty-mesta/statut-mesta-brna/](http://www.brno.cz/sprava-mesta/dokumenty-mesta/statut-mesta-brna/).

Statut města Plzně. *Plzeň*. Dostupné: URL:

<http://www.plzen.eu/obcan/urad/verejne-dokumenty/statut-mesta/>.

Statut hlavního města Prahy. *Praha*. Dostupné: URL:

www.praha.eu/public/8/9f/4e/1282873_194272_Statut_v_uplnem_zneni_k_1._2._2012.pdf.

Městské části hlavní města Slovenské republiky Bratislavy. URL:

<http://www.bratislava.sk/mestske-casti-bratislavy/d-75053/p3=0>.

Primátor hlavního města Slovenské republiky Bratislavy. URL:

http://www.bratislava.sk/vismo/o_utvar.asp?id_org=700000&id_u=11010962.

Statut města Košice. URL:

http://www.kosice.sk/clanok.php?file=gov_statut_index.htm.

Administrativní dělení Polska. URL:

http://cs.wikipedia.org/wiki/Administrativn%C3%AD_d%C4%9Blen%C3%AD_Polska.

Statutární města v Rakousku. URL:

[http://www.wikiwand.com/de/Statutarstadt_\(Österreich\)](http://www.wikiwand.com/de/Statutarstadt_(%C3%96sterreich)).

Právní rozbor pro e-learningový modul v rámci projektu „Strategie integrované spolupráce Česko-polské příhraničí“. URL:

<http://www.euro-glacensis.cz/files/atkuality/analyza-verejna-sprava-cz.pdf>

Statut hlavního města Rakouska Vídně. URL:

<http://www.wien.gv.at/recht/landesrecht-wien/rechtvorschriften/pdf/v0012900.pdf>.

Obce ve Spolkové republice Německo – vývoj a současný stav. URL:

<http://www.e-polis.cz/clanek/obce-ve-spolkove-republice-nemecko-vyvoj-a-soucasny-stav.html>.

12.4. KVALIFIKAČNÍ PRÁCE

VAŇKOVÁ, Jana. *Statutární města*. Plzeň, 2014. Bakalářská práce. Západočeská univerzita v Plzni. Fakulta právnická. Katedra veřejné správy.

13 RESUMÉ

Dissertation dealt with the theme of statutory towns in the Czech Republic and their comparison with our neighboring countries, namely Slovakia, Austria, Germany and Poland. Since I issue statutory cities chosen as a topic of my thesis, I apply my knowledge now. This topic can be understood from multiple perspectives, whether from a purely legal, historical, administrative or political science. My primary goal was to bring the legislative framework of statutory cities and their powers currently in the Czech Republic and the secondary was to compare the Czech statutory cities with cities in similar positions in neighboring countries. This of course history, which could not be ignored, and therefore in the introduction the historical development over the past nearly two hundred years. Because of the logical structure early in the thesis describes the development of public administration from the 2nd half of the 19th century until 1990. Another chapter dealt with the most important events in administrative law. My goal was to draw attention to the ongoing development that legislation passed.

The following chapter is fully devoted to the legislative framework of local government and statutory cities, mainly in Act no. 128/2000 Coll., On municipalities in other words, the municipal system.

The fifth chapter dealt with the statutory authorities of cities and their powers, which are subject to state control, but they are still substantial. For completeness' sake in the next chapter, I discuss the topic of a separate and delegated powers.

Chapter Seven compares selected statutory powers of Brno, Ostrava and Pilsen. The eighth chapter is devoted only to the City of Prague. In both chapters analyze the topic of budgets, income, generally binding regulations and development programs. We can say that a specific plane are the same individual statutes, upon closer scrutiny, but there are differences. In the analysis of selected topics I assess that the most sophisticated statute, the city of Pilsen, after Prague, Brno and Ostrava. Various statutes also think differently autonomy over their boroughs circuits. In this respect, the Statute of the City of Prague binds most individual Prague districts in the state of subordination in relation to the city prosecutor's office.

In the next chapter we see the freedom of cities in terms of their presentation, ie. the use of signs and symbols and their conditions of use. In this respect, the statutory cities free hand.

The last and quite extensive theme of this paper is to compare the cities in a similar situation with our neighbors. First, I discuss the situation in the Slovak Republic. Like us, the local government enshrined in the Constitution of the Slovak Republic and in the law on municipalities. Although de jure on Slovak statutory cities exist, de facto is found there. The Slovak town can happen at the request of each community. If the city becomes a must have their obligatory status. However, to become a city municipality must meet the conditions set by law. Among other things, the municipality must satisfy a minimum population of 5 000 separate sections, I pay the capital Bratislava and Kosice significant because both cities have their own legislation.

This was followed by a chapter on local government legislation in Austria, where we can be seen most similarities with the legislation in our country, although it is a state with a federal structure. It is because of shared history as the first chartered cities arose during the period of the Habsburg monarchy in 1850. Austria is the only country bordering the Czech Republic, which in legislation directly uses the concept of statutory town (Statutarstädte). Like the Slovak Republic in Austria legal conditions, whose fulfillment the city can apply for the award of the statute. There is a minimum number of citizens 20 000th

Other countries, the Federal Republic of Germany. As in the case of Austria is a federal state, plus Germany occupies the most populous country in the European Union. Local legislation does not recognize the concept of statutory city. The German public administration is unlike that of our three-stage, resulting in noticeable differences. Closest statutory cities so I would compare. Kreisfreie Städte city or local independent territorial units. The position of these cities, however, derive from the statutory minimum conditions of population. Other differences are due to the fact that each province has its own constitution, which the country regulating the status of municipalities in its sole discretion with certain common elements.

Poland is the last country that also does not know the concept of statutory town, but like him is called. Town with the rights of the district. The city is governed by the local government districts. Public administration is compared to our three

levels and each level is governed by a specific law. There is no hierarchical relationship between them, unlike the situation in the country. Each level of the public administration in Poland, I devoted a separate section below. It is interesting that in the case of cities with the rights of the district is here given the statutory minimum requirement of the population as well as in other countries. In this case, the score of 100 is the 000th

The biggest problem I see in the absence of statutory conditions for establishing statutárnosti cities. The original idea was that chartered cities will become the most important city of the privileged. Today, they often are not even regional centers. Moreover, the trend of increasing number and therefore some prestige with this status can gradually wear off. To get an idea in 1990 of them in the Czech Republic there were 13, now we have 25 of them and the city of Prague with a special status.

Advantage I see in some cities on the independence of the central government, they can apply through their statutes, since there are no formal or substantive requirements for their letter.